

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Ghid privind art. 18 din Convenția europeană a drepturilor omului

Limitarea folosirii restrângerii drepturilor

Actualizat la 31 august 2020

Invităm editorii sau organizațiile care doresc să traducă și/sau să reproducă integral sau parțial acest ghid, în format tipărit sau electronic (web), să contacteze publishing@echr.coe.int pentru a se informa cu privire la procedura de autorizare.

Pentru informații privind traducerea în curs de realizare ale ghidurilor de jurisprudență, vă rugăm consultați documentul „Traduceri în curs”.

Prezentul ghid a fost întocmit de Direcția Jurisconsultului Curții și nu obligă Curtea. Poate suferi modificări de formă.

Textul original al acestui ghid este în limba engleză. Este actualizat periodic, data cea mai recentă fiind 31 august 2020.

Ghidul poate fi descărcat de la adresa www.echr.coe.int (Jurisprudență > Analiză jurisprudențială > Ghiduri privind jurisprudența). Pentru informații actualizate despre publicații, vă rugăm să accesați contul de Twitter al Curții: https://twitter.com/CEDO_CEDH.

Prezenta traducere este publicată cu acordul Consiliului Europei și al Curții Europene a Drepturilor Omului și reprezintă responsabilitatea exclusivă a Institutului European din România.

© Consiliul Europei / Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2020

Cuprins

În atenția cititorilor	4
I. Introducere	5
II. Domeniu de aplicare.....	7
A. Caracterul accesoriu al art. 18.....	7
B. Aplicabilitatea art. 18	7
C. Exemple de aplicare a art. 18 coroborat cu alte norme materiale.....	8
D. Susțineri privind existența unor scopuri ascunse examinate în temeiul altor dispoziții ale Convenției.....	9
E. Condiții de aplicare a art. 18.....	10
III. Scopul restrângerilor	11
A. Noțiunea de „scop ascuns”	11
B. Metodologie și principii generale	12
1. Scop unic și pluralitate de scopuri	12
2. Noțiunea de „scop predominant”	12
3. Natura și gradul de condamnabilitate al pretinsului scop ascuns	13
4. Situație continuă.....	13
5. Restrângeri repetitive și modele de abuz de putere	13
6. Susțineri privind mai multe scopuri ascunse	13
C. Restrângeri aplicate exclusiv pentru un scop ascuns	14
1. Cauze care nu au ca obiect un model stabilit de abuz de putere.....	14
2. Model care indică vizarea specifică și personală.....	15
3. Model de abuz de putere care vizează grupuri specifice	16
D. Restrângeri care urmăresc o pluralitate de scopuri.....	18
IV. Aspecte legate de probe și dovezi	20
A. Standarde generale pentru materialul probator	20
B. Aspecte specifice privind arestarea preventivă și acțiunea penală	22
C. Susțineri privind existența unor scopuri politice	22
D. Probe care au condus la constatarea unei încălcări a art. 18	24
1. Probe directe	24
2. Probe circumstanțiale.....	24
a. Cauze care nu au ca obiect un model stabilit de abuz de putere.....	24
b. Model care indică vizarea specifică și personală.....	26
c. Model de abuz de putere care vizează grupuri specifice	27
E. Capete de cerere nefondate	29
Lista cauzelor citate	33

În atenția cititorilor

Prezentul ghid face parte din seria Ghiduri privind jurisprudența, publicată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (denumită în continuare „Curtea”, „Curtea Europeană” sau „Curtea de la Strasbourg”), cu scopul de a informa practicienii din domeniul dreptului cu privire la hotărârile și deciziile fundamentale pronunțate de aceasta. Prezentul ghid analizează și rezumă jurisprudența în legătură cu art. 18 din Convenția europeană a drepturilor omului (denumită în continuare „Convenția” sau „Convenția europeană”). Cititorii vor găsi aici principiile-cheie dezvoltate în acest domeniu, precum și precedentele relevante.

Jurisprudența citată a fost selectată dintre hotărârile și deciziile de principiu, importante și/sau recente.*

Hotărârile și deciziile Curții soluționează nu numai cauzele cu care aceasta a fost sesizată, ci servesc, mai general, pentru a clarifica, proteja și dezvolta normele Convenției; astfel, acestea contribuie la respectarea, de către state, a angajamentelor pe care și le-au asumat în calitate de părți contractante [*Irlanda împotriva Regatului Unit*, 18 ianuarie 1978, pct. 154, seria A nr. 25, și, mai recent, *Jeronovics împotriva Letoniei* (MC), nr. 44898/10, pct. 109, 5 iulie 2016].

Sistemul instituit de Convenție are ca finalitate să soluționeze, în interesul general, probleme care țin de ordinea publică, ridicând standardele de protecție a drepturilor omului și extinzând jurisprudența din acest domeniu la întreaga comunitate a statelor parte la Convenție [*Konstantin Markin împotriva Rusiei* (MC), nr. 30078/06, pct. 89, CEDO 2012]. Astfel, Curtea a subliniat rolul Convenției ca „instrument constituțional al ordinii publice europene” în domeniul drepturilor omului [*Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi împotriva Irlandei* (MC), nr. 45036/98, pct. 156, CEDO 2005-VI].

Prezentul ghid include referiri la cuvintele-cheie din fiecare articol citat din Convenție sau din protocoalele sale adiționale. Problemele juridice abordate în fiecare cauză sunt sintetizate într-o [Listă de cuvinte-cheie](#), alese dintr-un tezaur cuprinzând termeni extrași (în cea mai mare parte) direct din textul Convenției și din protocoalele sale.

[Baza de date HUDOC](#) a jurisprudenței Curții permite căutarea după cuvinte-cheie. Astfel, căutarea după aceste cuvinte-cheie permite găsirea unui grup de documente cu un conținut juridic similar (motivarea și concluziile Curții din fiecare cauză sunt rezumate prin cuvinte-cheie). Cuvintele-cheie pentru fiecare cauză sunt disponibile în Fișa detaliată a cauzelor de pe HUDOC. Pentru informații suplimentare despre baza de date HUDOC și cuvintele-cheie, consultați [Manual de utilizare a HUDOC](#).

* Jurisprudența citată poate fi în una sau în cele două limbi oficiale (engleză sau franceză) ale Curții și ale Comisiei Europene a Drepturilor Omului. Dacă nu se specifică altfel, referința citată este cea la o hotărâre pe fond pronunțată de o Cameră a Curții. Abrevierea „(dec.)” arată că citatul este dintr-o decizie a Curții, iar „(MC)” arată că respectiva cauză a fost examinată de Marea Cameră. Hotărârile pronunțate de o Cameră care nu erau definitive la data finalizării prezentei actualizări sunt marcate cu un asterisc (*).

I. Introducere

Art. 18 din Convenție – Limitarea folosirii restrângerii drepturilor

„Restrângerile care, în termenii prezentei convenții, sunt aduse respectivelor drepturi și libertăți nu pot fi aplicate decât în scopul pentru care ele au fost prevăzute.”

Cuvinte-cheie HUDOC

Restrângeri în scopuri neautorizate (18)

1. Obiectul și scopul art. 18 din Convenție îl constituie interzicerea abuzului de putere [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 303 și 306; *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului* (procedură privind neîndeplinirea obligațiilor) (MC), 2019, pct. 189]. În conformitate cu *Travaux préparatoires* [Lucrările pregătitoare] ale Convenției, aceasta prezintă o „aplicare a teoriei aplicării greșite a puterii” [CDH (75) 11, pag. 8]. Acesta protejează împotriva reprimării de către stat a drepturilor și libertăților enunțate în Convenție „prin măsuri minore care, deși sunt aplicate sub pretextul organizării exercitării acestor libertăți pe teritoriul său, sau al protejării literei legii, au efectul opus” (*ibidem*, pag. 3).

2. Art. 18 completează clauzele care prevăd restrângeri ale drepturilor și libertăților prevăzute în Convenție. Sintagma „nu pot fi aplicate decât în scopul pentru care ele au fost prevăzute” corespunde îndeaproape textului acelor clauze, de exemplu, art. 5 § 1 a doua teză și al doilea paragraf al art. 8-11 [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 287 și 293]. Însă art. 18 nu servește doar la clarificarea sferei de aplicare a clauzelor de restrângere. Interzice totodată în mod expres Înaltelor Părți Contractante să restrângă drepturile și libertățile consacrate în Convenție în scopuri care nu sunt prevăzute chiar în Convenție; în această privință, articolul este autonom [*ibidem*, pct. 288; *Mamadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 93; *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 116; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 164; și *Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 209].

3. În paralel cu funcția sa autonomă, art. 18 a fost folosit de Curte ca ajutor la interpretarea clauzelor de restrângere cuprinse în alte dispoziții ale Convenției sau în protocoalele sale [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 269]:

- Art. 5 § 1 din Convenție: *Winterwerp împotriva Țărilor de Jos*, 1979, pct. 39; *Guzzardi împotriva Italiei*, 1980, pct. 102; *Ashingdane împotriva Regatului Unit*, 1985, pct. 44; *Weeks împotriva Regatului Unit*, 1987, pct. 42; *Kafkaris împotriva Ciprului* (MC), 2008, pct. 117; *Kucheruk împotriva Ucrainei*, 2007, pct. 177;
- Art. 8 § 2 din Convenție: *De Wilde, Ooms și Versyp împotriva Belgiei*, 1971, pct. 93; *Gillow împotriva Regatului Unit*, 1986, pct. 54;
- Art. 10 § 2 din Convenție: *Lingens împotriva Austriei*, 1986, pct. 36;
- Art. 11 § 2 din Convenție: *Organizația Macedoneană Unită Ilinden – PIRIN și alții împotriva Bulgariei (nr. 2)*, 2011, pct. 83;
- Art. 15 din Convenție: *Lawless împotriva Irlandei (nr. 3)*, 1961, pct. 38 din partea „În drept”;
- Art. 1 din Protocolul nr. 1: *Beyeler împotriva Italiei* (MC), 2000, pct. 111.

4. Art. 18 este invocat rareori și au fost puține cauzele în care Curtea a declarat admisibil un capăt de cerere în temeiul art. 18, și chiar mai puține cauzele în care a constatat o încălcare (*Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 898). Un studiu cuprinzător al jurisprudenței Curții în temeiul art. 18 se găsește în hotărârea *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017 (pct. 264-281).

5. Având în vedere insuficiența jurisprudenței sale în temeiul art. 18, Curtea exercită o diligență sporită atunci când soluționează cauzele în care susținerile se referă la motive necorespunzătoare (*Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 898).

6. Curtea examinează admisibilitatea capetelor de cerere formulate în temeiul art. 18 în conformitate cu criteriile enunțate în art. 34 (cereri individuale) și art. 35 (condiții de admisibilitate) și normele consacrate în jurisprudența sa [a se vedea *Ghid practic cu privire la condițiile de admisibilitate*; a se vedea, de asemenea, printre multe exemple, *Merabishvili împotriva Georgiei*(MC), 2017, pct. 247-251; *Denisov împotriva Ucrainei* (MC), 2018, pct. 136; *Rustavi 2 Broadcasting Company Ltd și alții împotriva Georgiei*, 2019, pct. 269, 274 și 318; *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2020, pct. 621; *Kavala împotriva Turciei*, 2019, pct. 201; *Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2020, pct. 144; și *Rustamzade împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 58). Curtea examinează admisibilitatea unor astfel de capete de cerere și în absența unei excepții preliminare specifice ridicate de guvern [*Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 204-205; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 191; *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 57; *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 106; și *Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 180].

7. Curtea a dat indicații în temeiul art. 46 ca urmare a constatării unei încălcări a art. 18 [*Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 223-228; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 185-186; pentru mai multe detalii, a se vedea *Ghid de jurisprudență privind art. 46*]. În *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului* (procedură privind neîndeplinirea obligațiilor) (MC), 2019, Curtea a stabilit obligațiile de răspundere a statului în urma constatării unei încălcări a art. 18 coroborat cu art. 5 în *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014. O prezentare generală a practicii Comitetului de Miniștri cu privire la supravegherea executării hotărârilor, în cazul în care Curtea a constatat o încălcare a art. 18, este prezentată în *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului* (procedură privind neîndeplinirea obligațiilor) (MC), 2019 (art. 104-114).

II. Domeniu de aplicare

A. Caracterul accesoriu al art. 18

8. În mod similar cu art. 14, art. 18 din Convenție nu are o existență independentă; poate fi aplicat numai în coroborare cu un articol din Convenție sau din protocoalele la aceasta care prevede sau definesc drepturile și libertățile pe care Înaltele Părți Contractante s-au angajat să le recunoască persoanelor aflate sub jurisdicția lor [*Kamma împotriva Țărilor de Jos*, raportul Comisiei, 1974, pag. 9; *Gusinskiy împotriva Rusiei*, pct. 73; *Cebotari împotriva Moldovei*, 2007, pct. 49; *Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 254; *AO Neftyanaya Kompaniya Yukos împotriva Rusiei*, 2011, pct. 663; *Lutsenko împotriva Ucrainei*, 2012, pct. 105; *Tymoshenko împotriva Ucrainei*, 2013, pct. 294; *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014, pct. 137; *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016, pct. 153; *Tchankotadze împotriva Georgiei*, 2016, pct. 113; *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 93; *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 116; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 198; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 164; și *Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2019, pct. 84].

9. Ca și în cazul art. 14, poate exista o încălcare a art. 18 chiar dacă nu există nicio încălcare a articolului în coroborare cu care se aplică [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 288; a se vedea, de asemenea, *Kamma împotriva Țărilor de Jos*, raportul Comisiei, 1974, pag. 9; *Gusinskiy împotriva Rusiei*, 2004, pct. 73; *Cebotari împotriva Moldovei*, 2007, pct. 49; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 198; și *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 164].

B. Aplicabilitatea art. 18

10. Pentru ca art. 18 să devină aplicabil în coroborare cu o altă normă materială din Convenție sau din protocoalele sale, este nevoie de o restrângere a dreptului care face obiectul normei materiale [*Josephides împotriva Turciei* (dec.), 1999, pct. 4]. În cazul în care nu s-a stabilit nicio problemă întemeiată sau nicio ingerință în drepturile reclamantului, în temeiul normei materiale relevante, nu se poate invoca art. 18 [*Rustavi 2 Broadcasting Company Ltd și alții împotriva Georgiei*, 2019, pct. 316-317].

11. O încălcare a art. 18 poate să apară numai în cazul în care dreptul/libertatea care a fost încălcat/încălcată face obiectul unor restrângeri permise în temeiul Convenției [*Kamma împotriva Țărilor de Jos*, raportul Comisiei, 1974, pag. 9; *Oates împotriva Poloniei* (dec.), 2000; *Gusinskiy împotriva Rusiei*, 2004, pct. 73]; cu alte cuvinte, atunci când este un drept definit [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 265 și 271; *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 93; *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 116; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 164; *Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2019, pct. 84; și *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2020, pct. 620].

12. Prin urmare, un capăt de cerere formulat în temeiul art. 18 coroborat cu un drept absolut va fi incompatibil *ratione materiae* cu Convenția (*Timurtaş împotriva Turciei*, raportul Comisiei, 1998, pct. 329).

13. Problema dacă art. 6 și 7 din Convenție conțin restrângeri explicite sau implicite care pot face obiectul examinării Curții în raport cu art. 18 din Convenție rămâne deschisă [*Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2017, pct. 261]. A se compara, de exemplu,

- *Navalnyy și Ofitserov împotriva Rusiei*, 2016 (pct. 129) și *Navalnyye împotriva Rusiei*, 2017 (pct. 88), în care, în circumstanțele relevante pentru aceste cauze, Curtea a respins ca incompatibile *ratione materiae* capetele de cerere formulate în temeiul art. 18 coroborat cu art. 6 și 7, întrucât aceste dispoziții nu conțineau restrângeri explicite sau implicite în măsura în care erau relevante pentru aceste cauze;

- *Năstase împotriva României* (dec.), 2014 (pct. 105-109), în care Curtea a respins ca fiind în mod vădit nefondat un capăt de cerere formulat în temeiul art. 18 coroborat cu art. 6;
- *Khodorkovskiy împotriva Rusiei (nr. 2)* (dec.), 2011 (pct. 16) și *Lebedev împotriva Rusiei (nr. 2)* (dec.), 2010 (pct. 310-314), în care Curtea a declarat admisibile capetele de cerere formulate de reclamant în temeiul art. 18 coroborat cu art. 5, 6, 7 și 8 și ulterior, după examinarea fondului acestor capete de cerere în hotărârea *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 897-909, a constatat că nu a fost încălcat art. 18;
- *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului* (procedură privind neîndeplinirea obligațiilor) (MC), 2019 (pct. 189 și 208), în care Curtea a considerat că constatarea unei încălcări a art. 18 coroborat cu art. 5 în *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014, a viciat orice acțiune ulterioară care rezulta din cercetarea acuzațiilor în materie penală abuzive, inclusiv stabilirea vinovăției reclamantului și condamnarea sa la pedeapsa cu închisoarea.

C. Exemple de aplicare a art. 18 coroborat cu alte norme materiale

14. Organele Convenției au examinat capete de cerere formulate în temeiul art. 18 coroborat cu dispozițiile enumerate mai jos:

- Art. 5 din Convenție: *Gusinskiy împotriva Rusiei*, 2004, pct. 78; *Cebotari împotriva Moldovei*, 2007, pct. 53; *Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 254; *Lutsenko împotriva Ucrainei*, 2012, pct. 110; *Dochnal împotriva Poloniei*, 2012, pct. 114; *Tymoshenko împotriva Ucrainei*, 2013, pct. 301; *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014, pct. 144; *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016, pct. 163; *Tchankotadze împotriva Georgiei*, 2016, pct. 110; *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 318-354; *Ramishvili și Kokhraidze împotriva Georgiei* (dec.), 2007; *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 105; *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 127; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 216; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 176; *Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2019, pct. 86; *Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 225; *Batiashvili împotriva Georgiei*, 2019, pct. 103; *Kavala împotriva Turciei*, 2019, pct. 232; *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 71; *Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2020, pct. 158; *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 119; și *Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 195;
- Art. 6 din Convenție: *Năstase împotriva României* (dec.), 2014, pct. 105-109; *Khodorkovskiy împotriva Rusiei (nr. 2)* (dec.), 2011, pct. 16; și *Lebedev împotriva Rusiei (nr. 2)* (dec.), 2010, pct. 310-314;
- Art. 8 din Convenție: *Bîrsan împotriva României* (dec.), 2016, pct. 73; *Khodorkovskiy împotriva Rusiei (nr. 2)* (dec.), 2011, pct. 16; *Lebedev împotriva Rusiei (nr. 2)* (dec.), 2010, pct. 310-314; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 216; și *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2020, pct. 624-626;
- Art. 9 din Convenție: *C.R. împotriva Elveției* (dec.), 1999;
- Art. 10 din Convenție: *Şener împotriva Turciei*, 2000, pct. 59-62;
- Art. 11 din Convenție: *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 176;
- Art. 1 din Protocolul nr. 1: *Isik împotriva Turciei*, decizia Comisiei, 1995; *OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos împotriva Rusiei*, 2011, pct. 663-666; *Bîrsan împotriva României* (dec.), 2016, pct. 73; și *Rustavi 2 Broadcasting Company Ltd și alții împotriva Georgiei*, 2019, pct. 316-317.

15. În cazul în care restrângerile aplicate drepturilor reclamantului în temeiul unor alte norme materiale decât art. 5 au fost aplicate în cadrul unei ordonanțe de reținere și, ca atare, sunt indisociabile acesteia, Curtea poate considera oportună examinarea capătului de cerere în temeiul art. 18 coroborat doar cu art. 5 [*Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2019, pct. 86].

16. Curtea a constatat, până acum, o încălcare a art. 18 doar în coroborare cu art. 5 [*Gusinskiy împotriva Rusiei*, 2004; *Cebotari împotriva Moldovei*, 2007; *Lutsenko împotriva Ucrainei*, 2012; *Tymoshenko împotriva Ucrainei*, 2013; *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014; *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016; *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017; *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018; *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018, *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), pct. 176; *Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2019, pct. 99; *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 71; *Kavala împotriva Turciei*, 2019, pct. 232; *Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2020, pct. 158; *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 120; *Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 195], art. 8 (*Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018) și art. 11 [*Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 176].

D. Susțineri privind existența unor scopuri ascunse examinate în temeiul altor dispoziții ale Convenției

17. Susținerile privind existența unor motive necorespunzătoare sau scopuri ascunse aflate la baza restrângerilor aplicate drepturilor enunțate în Convenție sunt formulate uneori și examinate în temeiul normelor materiale ale Convenției.

- Art. 5 § 1: În cazul în care există o neregulă vădită care, văzută în context, arată că privarea de libertate viza, în principal, un scop ascuns, Curtea constată absența unui temei legitim pentru privarea de libertate și, în consecință, o încălcare a art. 5 § 1. Astfel s-a procedat în cazul în care:
 - reclamanții au fost reținuți în baza unor acuzații vagi sau falsificate ori detenția lor a fost prelungită pentru a împiedica sau a pedepsi participarea lor la mitinguri (*Shimovolos împotriva Rusiei*, 2011, pct. 52-57; *Hakobyan și alții împotriva Armeniei*, 2012, pct. 123; *Nemtsov împotriva Rusiei*, 2014, pct. 103; *Gafgaz Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2015, pct. 107-108; *Kasparov împotriva Rusiei*, 2016, pct. 50-56; *Huseynli și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2016, pct. 146-147; *Ibrahimov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2016, pct. 126-127; *Navalnyy și Yashin împotriva Rusiei*, 2014, pct. 92-95);
 - autoritățile au manipulat procedurile pentru a întârzia obținerea unei aprobări judecătorești pentru detenție, așa cum prevedea legislația internă (*Oleksiy Mykhaylovych Zakharkin împotriva Ucrainei*, 2010, pct. 86-88), sau pentru a realiza o extradare disimulată (*Bozano împotriva Franței*, 1986, pct. 59-60; *Nowak împotriva Ucrainei*, 2011, pct. 58; *Azimov împotriva Rusiei*, 2013, pct. 163 și 165; *Eshonkulov împotriva Rusiei*, 2015, pct. 65);
 - reclamantul a fost în mod ilegal răpit și predat unui alt stat (*Iskandarov împotriva Rusiei*, 2010, pct. 109-115 și 148-151);
 - autoritățile i-au convocat pe solicitanții de azil pentru a completa cererile lor de azil, încercând astfel să le câștige încrederea în vederea arestării și a deportării lor ulterior (*Čonka împotriva Belgiei*, 2002, pct. 41);
 - cetățenii unui alt stat au fost arestați fără discriminare în vederea deportării în masă ca măsură de represalii [*Georgia împotriva Rusiei (I)* (MC), 2014, pct. 185-186];
 - reclamantul a fost reținut și ținut în arest pentru a dobândi un mijloc de constrângere în cadrul procesului penal îndreptat împotriva fratelui său (*Giorgi Nikolaishvili împotriva Georgiei*, 2009, pct. 57);
 - reclamantul a fost reținut ca martor – deși intenția reală a organelor de cercetare era de a-l trimite în judecată ca inculpat – pentru a strămuta procesul având ca obiect detenția într-un loc mai convenabil (*Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 142).
- Art. 6: În *Jordan împotriva Regatului Unit*, 2004, procesul penal împotriva reclamantului a fost suspendat pentru motive de sănătate, cu condiția, *inter alia*, ca acesta să nu se angajeze

în niciun fel de activitate, fie ea politică, socială sau personală, ceea ce ar demonstra că, de fapt, putea să participe la judecată indiferent de starea sănătății sale. Curtea a examinat dacă această condiție constituia un exemplu de interzicere a activității politice „în schimbul” încetării procesului penal.

- Art. 11: În *Organizația Macedoneană Unită Ilinden – PIRIN și alții împotriva Bulgariei (nr. 2)*, 2011, Curtea a examinat dacă respingerea cererii de înregistrare a partidului reclamant a avut ca scop sancționarea acestuia ca urmare a opiniilor sau politicilor promovate de acesta (pct. 85-89).
- Art. 14 coroborat cu art. 11: În *Bączkowski și alții împotriva Poloniei*, 2007, Curtea a examinat dacă neaprobarea unui marș de protest împotriva homofobiei a fost influențată de opiniile homofobe ale primarului, pe care acesta le exprimase în mod public (pct. 97 și 100).

E. Condiții de aplicare a art. 18

18. Simplul fapt că o restrângere a unui drept sau a unei libertăți enunțat(e) în Convenție nu îndeplinește toate cerințele clauzei care o permite nu ridică în mod necesar o problemă în temeiul art. 18. Examinarea separată a unui capăt de cerere formulat în temeiul acestui articol se justifică numai în cazul în care susținerea că o restrângere a fost aplicată într-un scop care nu este prevăzut de Convenție pare a fi un aspect fundamental al cauzei [*Merabishvili împotriva Georgiei (MC)*, 2017, pct. 291; *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 97; *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 120; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 199; *Navalnyy împotriva Rusiei (MC)*, 2018, pct. 164; *Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2019, pct. 92; *Kavala împotriva Turciei*, 2019, pct. 198; *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 63; *Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2020, pct. 150; *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 112; și *Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 186].

19. În cazul în care susținerile părților formulate în temeiul art. 18 sunt, în esență, aceleași cu argumentele lor privind pretinsa ingerință în drepturile reclamantului enunțate în normele materiale relevante din Convenție, Curtea nu are motive să concluzioneze că respectivul capăt de cerere formulat în temeiul art. 18 reprezintă un aspect fundamental al cauzei (*Razvozhayev împotriva Rusiei și Ucrainei și Udaltsov împotriva Rusiei*, 2019, pct. 305). Astfel, înainte de a proceda la examinarea unui capăt de cerere formulat în temeiul art. 18, Curtea va verifica mai întâi dacă esența acestuia a fost deja examinată în raport cu norma materială relevantă [*Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 204; *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2020, pct. 622].

20. De obicei, Curtea nu ridică problema aplicării art. 18 din oficiu (a se vedea, totuși, *Haziyeu împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 43, și *Rustamzade împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 56: atunci când a comunicat aceste cauze guvernului pârât, Curtea a adresat o întrebare cu privire la art. 18 din proprie inițiativă pentru a constata în cele din urmă că problema fie nu a justificat o examinare separată, fie nu a fost ridicată în fața instanțelor naționale).

21. Curtea a examinat capete de cerere în temeiul art. 18 ridicate pe fond (*Lutsenko împotriva Ucrainei*, 2012, pct. 104; *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 80).

III. Scopul restrângerilor

A. Noțiunea de „scop ascuns”

22. Un scop ascuns este un scop care nu este prevăzut în dispoziția relevantă din Convenție și care este diferit de cel proclamat de autorități (sau cel care poate fi dedus în mod rezonabil din context) [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 292; *Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 255; *Lutsenko împotriva Ucrainei*, 2012, pct. 106; *Tymoshenko împotriva Ucrainei*, 2013, pct. 294; *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 899; *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014, pct. 137; *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016, pct. 153; *Tchankotadze împotriva Georgiei*, 2016, pct. 113].

23. Noțiunea de scop ascuns are legătură cu cea de „rea-credință”, dar nu sunt neapărat echivalente în fiecare caz [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 283].

24. Curtea a renunțat la abordarea sa anterioară, care consta în aplicarea unei ipoteze general contestabile, în sensul că autoritățile naționale ale înaltului Stat Contractant au acționat cu bună-credință și în concentrarea examinării sale asupra probelor referitoare la rea-credință (*Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 255; *Lutsenko împotriva Ucrainei*, 2012, pct. 106; *Tymoshenko împotriva Ucrainei*, 2013, pct. 294; *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 899; *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014, pct. 137; *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016, pct. 153). În schimb, aceasta urmărește o evaluare obiectivă a prezenței sau absenței unui scop ascuns și, prin urmare, a unui abuz de putere [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 282-283].

25. În același timp, importanța obligației de bună-credință este esențială în contextul executării hotărârilor Curții, în special în cazul în care s-a constatat o încălcare a art. 18. Examinând respectarea de către statul pârât a obligațiilor care îi revin în temeiul art. 46, Curtea va cerceta dacă acesta a acționat cu „bună-credință” într-un mod compatibil cu „concluziile și spiritul” hotărârii care urmează să fie executată [*Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului* (procedură privind neîndeplinirea obligațiilor) (MC), 2019, pct. 214 și 217].

26. Curtea a examinat susțineri cu privire la următoarele scopuri ascunse:

- intimidarea și exercitarea de presiuni asupra reclamantului în vederea obținerii de informații sau de alte avantaje [*Gusinskiy împotriva Rusiei*, 2004, pct. 76; *Cebotari împotriva Moldovei*, 2007, pct. 53; *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 353; *Dochnal împotriva Poloniei*, 2012, pct. 116];
- pedepsirea și reducerea la tăcere a reclamantului și/sau împiedicarea activităților sale [*Ramishvili și Kokhraidze împotriva Georgiei* (dec.), 2007; *Lutsenko împotriva Ucrainei*, 2012, pct. 109; *Tymoshenko împotriva Ucrainei*, 2013, pct. 299; *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014, pct. 143; *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016, pct. 162; *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 104; *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 125; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 215; *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 70; *Kavala împotriva Turciei*, 2019, pct. 232; *Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2020, pct. 157; *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 119; și *Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 194];
- motivare politică și/sau economică în spatele urmăririi penale și al altor proceduri relevante [*Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 254; *OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos împotriva Rusiei*, 2011, pct. 665; *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 889; *Năstase împotriva României* (dec.), 2014, pct. 109; *Tchankotadze împotriva Georgiei*, 2016, pct. 114; *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 332; *Batiashvili împotriva Georgiei*, 2019, pct. 101-103; și *Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 203];

- suprimarea pluralismului politic [*Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 175, și *Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2019, pct. 98].

B. Metodologie și principii generale

1. Scop unic și pluralitate de scopuri

27. Uneori, un drept sau o libertate suferă o restrângere exclusiv pentru un scop care nu este prevăzut de Convenție. De asemenea, este posibil să se aplice o restrângere atât pentru un scop ascuns, cât și pentru un scop prevăzut de Convenție, astfel încât să se considere că aceasta urmărește o pluralitate de scopuri [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 292].

28. Când examinează o susținere în temeiul art. 18, Curtea trebuie, prin urmare, să stabilească:

- dacă restrângerea aplicată dreptului sau libertății reclamantului a avut un scop ascuns;
- dacă restrângerea a urmărit atât un scop prevăzut de Convenție, cât și unul ascuns, respectiv dacă a existat o pluralitate de scopuri;
- care scop a fost predominant [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 309].

29. Următoarele principii, formulate pentru situații de *pluralitate de scopuri*, oferă totodată orientări pentru situațiile în care nu s-a demonstrat niciun scop sau obiectiv legitim [*Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 165].

2. Noțiunea de „scop predominant”

30. Orice politică publică sau măsură individuală poate avea o „agendă ascunsă” (*Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 255; *Lutsenko împotriva Ucrainei*, 2012, pct. 106; și *Tymoshenko împotriva Ucrainei*, 2013, pct. 294). În cazul în care se stabilește că o restrângere urmărește o pluralitate de scopuri, simpla prezență a unui scop care nu intră sub incidența respectivei clauze de restrângere nu poate, ea singură, să determine o încălcare a art. 18. Pe de altă parte, nici constatarea că restrângerea urmărește un scop prevăzut de Convenție nu exclude în mod necesar o încălcare a art. 18. Scopul prevăzut nu îl elimină invariabil pe cel ascuns (*Merabishvili împotriva Georgiei*, 2017, pct. 303-304).

31. În cazul în care o restrângere urmărește un scop ascuns și un scop prevăzut de Convenție, Curtea va stabili care este predominant. Un scop predominant în acest context este cel care a pus în mișcare cu adevărat autoritățile și care a fost interesul prioritar al eforturilor lor [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 303; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 165; și *Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 211-213].

32. O restrângere poate să fie compatibilă cu norma materială din Convenție care o autorizează pentru că urmărește un scop permis în temeiul acelei norme, dar totuși să încalce art. 18 deoarece scopul prevăzut, deși prezent, era în realitate doar o acoperire care permitea autorităților să atingă un scop fără legătură cu cel prevăzut, care constituia interesul prioritar al eforturilor lor [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 305]. Cu alte cuvinte, dacă se stabilește că o restrângere a urmărit totodată un scop ascuns, va exista o încălcare a art. 18 numai dacă scopul ascuns este predominant [*ibidem*, pct. 318; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 165; și *Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 211-213].

33. În schimb, dacă scopul prevăzut a fost scopul principal, cel care a pus în mișcare cu adevărat autoritățile, deși acestea au dorit totodată să obțină un alt avantaj, restrângerea nu contravine art. 18 [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 305; și *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), pct. 165].

34. Scopul care este predominant într-o cauză dată depinde de toate circumstanțele.

3. Natura și gradul de condamnabilitate al pretinsului scop ascuns

35. Curtea va avea în vedere natura și gradul de condamnabilitate al pretinsului scop ascuns și va ține seama de faptul că Convenția a fost concepută pentru a menține și a promova idealurile și valorile unei societăți democratice guvernate de statul de drept [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 307; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 165; și *Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 214].

36. Curtea va proceda astfel în cazul în care susținerile cu privire la un scop ascuns par concordante cu contextul intern relevant sau în vederea stabilirii scopului predominant [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 307; și *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 173-174].

37. În acest sens, Curtea va evalua impactul restrângerii în litigiu și gradul de gravitate al scopului ascuns, astfel cum este definit în esența capătului de cerere formulat de reclamant în temeiul art. 18. În special, Curtea poate să examineze dacă restrângerea în litigiu ar avea efect doar asupra reclamantului sau a colegilor săi activiști/susținători ori asupra înseși esenței democrației ca mijloc de organizare a societății în care libertatea individuală poate fi limitată numai în interes general [*Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 173-174; *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 69; și *Kavala împotriva Turciei*, 2019, pct. 231].

4. Situație continuă

38. În cazul în care restrângerea unui drept prevăzut în Convenție constituie o situație continuă, pentru ca aceasta să nu contravină art. 18, scopul său principal trebuie să rămână scopul prevăzut de Convenție pe toată durata acesteia. Prin urmare, Curtea va evalua care este/sunt scopul/scopurile urmărit/urmărite pe toată durata acesteia. În special, întrucât evaluarea scopului predominant poate să varieze în timp, Curtea va stabili dacă, la un moment dat în cursul aplicării restrângerii în litigiu, un scop ascuns l-a înlocuit pe cel prevăzut sau a devenit predominant [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 308 și 351; și *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 171].

5. Restrângeri repetitive și modele de abuz de putere

39. O serie de măsuri repetitive care în mod specific și personal vizează un reclamant poate fi analizată ca o situație continuă, în care scopul predominant poate să varieze pe parcursul perioadei examinate. Ceea ce ar fi putut să pară un scop sau obiectiv legitim la început poate să pară mai puțin plauzibil cu trecerea timpului [*Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 165-171].

40. Natura repetitivă a restrângerilor aplicate de un stat pârât pentru realizarea unor scopuri ascunse este un factor important de luat în considerare. Confruntată cu o serie de cauze similare introduse de diferiți reclamanți sau cu o serie de măsuri identice îndreptate împotriva aceluiași reclamant, Curtea va evalua dacă astfel de situații, privite în ansamblu, constituie un model de abuz de putere care vizează anumite grupuri sau persoane [*Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 167-170; și *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 223].

41. În acest caz, Curtea va examina dacă orice susțineri ulterioare bine-întemeiate cu privire la scopuri ascunse îndreptate împotriva statului pârât fac parte din modelul stabilit [*Navalnyy împotriva Rusiei* (nr. 2), 2019, pct. 94; *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 64-65; *Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2020, pct. 151-152; *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului* (nr. 2), 2020, pct. 113-114; și *Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului* (nr. 2), 2020, pct. 187-188].

6. Susțineri privind mai multe scopuri ascunse

42. Atunci când examinează susțineri cu privire la mai multe scopuri ascunse, Curtea va examina dacă un scop ascuns a fost predominant în ceea ce privește fiecare dintre scopurile invocate de reclamant [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 319].

43. În unele cauze, Curtea și-a concentrat controlul asupra caracteristicilor distinctive ale cauzei care îi permit să analizeze problema separat de susținerile privind trimiterea în judecată motivată politic (*Lutsenko împotriva Ucrainei*, 2012, pct. 108; *Tymoshenko împotriva Ucrainei*, 2013, pct. 298; *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014, pct. 140; și *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016, pct. 155).

C. Restrângeri aplicate exclusiv pentru un scop ascuns

44. În cauzele următoare, în care Curtea a constatat o încălcare a art. 18 coroborat cu art. 5, privarea de libertate a reclamantilor a urmărit exclusiv un scop ascuns, deoarece nu a existat niciun motiv întemeiat pentru privarea de libertate a acestora [*Lutsenko împotriva Ucrainei*, 2012, pct. 63-65 și 67-72; *Tymoshenko împotriva Ucrainei*, 2013, pct. 269-271; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 71; și *Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2019, pct. 93] sau acuzațiile îndreptate împotriva acestora nu erau bazate pe o „bănuială întemeiată” în sensul art. 5 § 1 lit. c) [*Cebotari împotriva Moldovei*, 2007, pct. 52; *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014, pct. 100; *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016, pct. 133; *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 96; *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 119; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 164; *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 68; *Kavala împotriva Turciei*, 2019, pct. 218; *Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2020, pct. 149; *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 111; și *Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 185]. În cauza *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, și în cauza *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, Curtea a constatat o încălcare a art. 18 coroborat totodată cu art. 11 și, respectiv, art. 8, reținând că restrângerile în litigiu nu au urmărit niciunul dintre scopurile legitime enunțate în dispozițiile menționate.

1. Cauze care nu au ca obiect un model stabilit de abuz de putere

45. În cauza *Cebotari împotriva Moldovei*, 2007, care este strâns legată de cauza *Oferta Plus S.R.L. împotriva Moldovei*, 2006, reclamantul, în calitate sa de director al Moldtranselectro, companie de stat de distribuție a energiei electrice, a solicitat Ministerului Finanțelor din Moldova emiterea unei obligațiuni de trezorerie în favoarea Oferta Plus, o companie privată care plătea pentru energia electrică furnizată de Ucraina către Moldtranselectro și consumată, *inter alia*, de instituțiile statului. Ulterior, Oferta Plus a câștigat procesul împotriva Ministerului Finanțelor pentru refuzul de a plăti obligațiunea. După ce Guvernul Republicii Moldova a fost informat cu privire la cererea introdusă de Oferta Plus la Curte cu privire la neexecutarea hotărârii irevocabile pronunțate în favoarea acesteia, hotărârea respectivă a fost casată și s-a declanșat procesul penal împotriva directorului executiv și a domnului Cebotari, aceștia fiind acuzați de sustragerea proprietății de stat în proporții deosebit de mari. Înviniurile s-au bazat pe premisa că Oferta Plus nu a plătit pentru energia electrică furnizată în mod specific instituțiilor de stat și, prin urmare, a obținut în mod fraudulos obligațiunea de trezorerie. În cauza *Oferta Plus S.R.L. împotriva Moldovei*, 2006, Curtea a constatat o încălcare a art. 34 pe motiv că procesul penal în litigiu a avut ca scop să descurajeze societatea comercială să mențină cererea în fața Curții (pct. 143). În cauza *Cebotari împotriva Moldovei*, 2007, având în vedere concluziile clare din hotărârile definitive ale instanțelor civile în litigiul dintre Oferta Plus și Ministerul Finanțelor, Curtea a reținut că Guvernul nu a reușit să o convingă că exista o bănuială întemeiată că reclamantul săvârșise o infracțiune, rezultatul fiind acela că nu exista nicio justificare pentru arestarea și detenția sa. Prin urmare, singurul scop al arestării sale preventive a fost acela de a exercita presiuni asupra sa în scopul de a împiedica Oferta Plus să își mențină cererea în fața Curții. Prin urmare, a fost încălcat art. 18 coroborat cu art. 5 § 1 (pct. 52-53).

46. În *Lutsenko împotriva Ucrainei*, 2012, la scurt timp după alternanța la guvernare, reclamantul – fost ministru de interne și lider al opoziției – a fost acuzat de abuz în serviciu. La scurt timp după ce un ziar a publicat un interviu în care a negat acuzațiile îndreptate împotriva sa, a fost arestat preventiv. Privarea sa de libertate nu a urmărit niciun scop prevăzut de Convenție, întrucât niciunul dintre

motivele invocate de autorități nu a fost considerat de Curte ca fiind compatibil cu cerințele art. 5 § 1 (pct. 66-74). În plus, faptul că comunicarea reclamantului cu mass-media a fost menționată în mod explicit ca unul dintre aceste motive a demonstrat în mod clar o încercare a autorităților de a-l pedepsi pentru contestarea în mod public a acuzațiilor îndreptate împotriva sa, pe care le-a caracterizat ca scop ascuns contrar art. 18 coroborat cu art. 5 (pct. 108-110).

47. Cauza *Tymoshenko împotriva Ucrainei*, 2013, a avut ca obiect, de asemenea, trimiterea în judecată a unui lider al opoziției și fost prim-ministru, acuzația fiind de exces de autoritate și abuz în serviciu la scurt timp după schimbarea celor aflați la guvernare. Curtea a constatat, de asemenea, o încălcare a art. 5 § 1 interpretat singur, întrucât arestarea preventivă a reclamantei nu a urmărit niciunul dintre scopurile prevăzute de această dispoziție. În plus, contextul factic și motivele invocate de autoritățile naționale au sugerat că principala justificare a privării de libertate a reclamantei era, de fapt, presupusa obstrucționare de către aceasta a procedurii și comportamentul disprețuitor. Prin urmare, pentru Curte, privarea de libertate a acesteia a urmărit doar un scop ascuns, și anume pedepsirea sa pentru comportamentul său în cursul procesului în litigiu, ceea ce constituie o încălcare a art. 18 coroborat cu art. 5 (pct. 299-301).

48. În cauza *Kavala împotriva Turciei*, 2019, reclamantul, om de afaceri și apărător al drepturilor omului care a contribuit la înființarea a numeroase organizații neguvernamentale, a fost arestat preventiv, fiind bănuțit că ar fi încercat să declanșeze o insurecție, în legătură cu protestele în masă din 2013, și să răstoarne guvernul prin forță și violență, în legătură cu o tentativă de lovitură de stat militară din 2016. În cele din urmă, a fost acuzat doar de prima dintre infracțiunile sus-menționate la scurt timp după acuzațiile publice pe care i le-a imputat președintele, deși, până la acea dată, fusese în stare de arest preventiv mai mult de un an, fără să fi avut loc acte de cercetare semnificative. Curtea a considerat că măsurile luate împotriva reclamantului nu au fost justificate de bănuțeli întemeiate, ci, în esență, s-au bazat pe fapte care nu puteau fi considerate în mod rezonabil drept comportament incriminat în dreptul intern și, în plus, erau legate în mare măsură de exercitarea de către acesta a drepturilor garantate de art. 10 și 11 din Convenție. Deși au condus la o încălcare a art. 5 § 1 interpretat singur, aceste circumstanțe au fost luate în considerare și în contextul capătului de cerere formulat în temeiul art. 18. S-a constatat o încălcare a acestei din urmă dispoziții, deoarece măsurile în litigiu au urmărit doar scopul ascuns de a-l reduce la tăcere pe reclamant în calitate de apărător al drepturilor omului și activist în ONG-uri. Acesta era un scop ascuns de o gravitate considerabilă, în special având în vedere rolul deosebit al unor astfel de grupuri într-o democrație pluralistă (pct. 220-232).

2. Model care indică vizarea specifică și personală

49. În *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, reclamantul, o persoană importantă din opoziția politică și militant anticorupție, a fost arestat de 7 ori într-un interval de 2 ani la diverse adunări publice pașnice și a fost trimis în judecată pentru infracțiuni administrative legate de caracterul lor nelegal din punct de vedere tehnic. Curtea a constatat că arestarea și detenția reclamantului au fost arbitrar și ilegale, constituind o încălcare a art. 5 § 1 interpretat singur. A constatat, de asemenea, o încălcare a art. 11 interpretat singur întrucât în cinci cazuri măsurile în litigiu fuseseră disproporționate, iar în două cazuri nu au urmărit niciunul dintre scopurile legitime prevăzute la art. 11 § 2. În special, în cel de-al cincilea caz, reclamantul a fost sancționat când a fost urmat de un grup de persoane după ce a părăsit o demonstrație staționară. În cel de-al șaselea caz, s-a nimerit în mijlocul unui grup de activiști în fața unei instanțe de judecată pentru că li s-a refuzat intrarea în sala de judecată. În temeiul art. 18, Curtea și-a concentrat examinarea asupra acestor două cazuri, care, luate separat, nu au ridicat nicio problemă de pluralitate de scopuri. Cu toate acestea, luând în considerare succesiunea și modelul evenimentelor privite în ansamblu, Curtea a considerat că vizarea reclamantului în calitate de politician din opoziție, care a afectat astfel nu doar pe reclamant sau pe ai săi colegi activiști/suținători, ci însăși esența democrației, ar constitui un scop ascuns de o „gravitate considerabilă”. În contextul mai larg al încercărilor făcute la momentul faptelor de autoritățile ruse pentru a-și impune controlul asupra activității politice a opoziției, s-a constatat că restrângerile

aplicate în al cincilea și al șaselea caz au urmărit un scop ascuns, și anume acela de a suprima pluralismul politic, încălcând art. 18 coroborat cu art. 5 și 11 (pct. 163-176).

50. În *Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2019, față de același reclamant s-a luat măsura arestării la domiciliu, cu restrângeri privind comunicarea, corespondența și folosirea internetului, radioului și televiziunii. Curtea a constatat o încălcare a art. 5 și a art. 10 interpretate separat, întrucât măsurile în litigiu au fost aplicate fără nicio legătură aparentă cu cerințele anchetei penale. Întrucât acestea îi fuseseră aplicate reclamantului imediat după cele două arestări ale sale examinate în *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018 (al șaselea și al șaptelea caz – a se vedea supra), Curtea le-a examinat în lumina succesiunii evenimentelor și a probelor contextuale analizate în hotărârea sus-menționată pronunțată de Marea Cameră. S-a constatat că măsurile în litigiu au urmărit același scop ascuns, și anume suprimarea pluralismului politic prin reducerea activității publice a reclamantului, cu încălcarea art. 18 coroborat cu art. 5 (pct. 93-98).

3. Model de abuz de putere care vizează grupuri specifice

51. Într-o serie de cauze similare îndreptate împotriva Azerbaidjanului, Curtea a identificat un model relevant de arestare și detenție arbitrară a criticilor la adresa guvernului, a activiștilor societății civile și a apărătorilor drepturilor omului prin acte de urmărire penală represive și aplicare abuzivă a legii penale, cu încălcarea art. 18 [*Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014; *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016; *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018; *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 223; *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 64-65; *Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2020, pct. 152 ; *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 113-114; și *Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 187-188].

52. În *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014, reclamantul, un politician din opoziție și critic la adresa Guvernului, a publicat pe blog-ul său pe Internet relatarea sa directă despre o revoltă locală, care începuse spontan cu o zi înaintea sosirii sale în locul respectiv. Mesajele sale scrise pe blog, care au fost preluate imediat de presă, erau în contradicție cu versiunea Guvernului asupra evenimentelor și conțineau informații din surse pe care Guvernul încerca să nu le facă cunoscute publicului. În ziua următoare, Parchetul General și Ministerul Afacerilor Interne au emis o declarație de presă comună în care îl acuzau pe reclamant că a acționat ilegal, în vederea inflamării situației din țară. Câteva zile mai târziu, după ce a fost audiat, reclamantul a fost acuzat de organizarea revoltei și a fost arestat preventiv. Curtea a constatat o încălcare a art. 5 § 1 interpretat singur, întrucât parchetul nu a prezentat, fie în fața instanțelor naționale, fie în alt mod, niciun fel de informații obiective sau probe care să ridice o „bănuială întemeiată” față de reclamant. Curtea a dedus, de asemenea, din circumstanțele sus-menționate, că detenția sa era legată de mesajele sale de pe blog și, prin urmare, a urmărit doar scopul ascuns de a-l reduce la tăcere și de a-l pedepsi pentru criticarea Guvernului și încercarea de a transmite informații pe care Guvernul încerca să le ascundă. Prin urmare, detenția a constituit o încălcare a art. 18 coroborat cu art. 5 (pct. 142-143).

53. În următoarele cauze, activiști binecunoscuți din societatea civilă din Azerbaidjan, apărători ai drepturilor omului și lideri ai unor organizații neguvernamentale (ONG) au fost arestați preventiv și acuzați în principal de antreprenariat ilegal, evaziune fiscală pe scară largă și/sau abuz de putere din cauza unor pretinse nereguli administrative legate de primirea și folosirea granturilor străine de către ONG-urile lor. Toate acestea au avut loc în contextul general al reglementării legislative din ce în ce mai dure și restrictive a activității și finanțării ONG-urilor și al actualei campanii de reprimare a apărătorilor drepturilor omului din Azerbaidjan.

54. În cauza *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, și *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016, reclamantii au fost implicați în întocmirea unor diverse rapoarte, inclusiv în contextul activității unor organisme internaționale, cu privire la aspecte legate de drepturile omului în Azerbaidjan. Aceștia au

fost arestați la scurt timp după participarea lor la un eveniment al Consiliului Europei în care au criticat autoritățile din Azerbaidjan pentru abuzurile contra drepturilor omului.

55. În *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018, reclamantul era președintele și cofondatorul unui ONG specializat în monitorizarea alegerilor. S-a pus în mișcare o acțiune penală în legătură cu presupusele nereguli din activitățile financiare ale ONG-ului la câteva zile după ce acesta a publicat un raport care critica alegerile prezidențiale din 2013 ca neîndeplinind standardele democratice. Reclamantul a fost arestat și acuzat o lună mai târziu.

56. În *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, candidatul era un reprezentant oficial al unei mișcări politice din opoziție care milita împotriva revizuirii Constituției, în versiunea care a fost propusă spre adoptare în cadrul unui referendum. A fost arestat în timpul fazei active a procesului de înregistrare a campaniei pentru referendum și eliberat abia după ce mișcarea sa a anunțat decizia de a înceta participarea la campania respectivă.

57. În *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, reclamanta era o binecunoscută jurnalistă de investigație care publicase articole privind corupția în care erau implicați președintele și familia sa și a primit amenințări în acest sens (a se vedea *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului*, 2019). A fost arestată pe baza unei acuzații false obținute prin constrângere, la scurt timp după ce șeful de atunci al administrației prezidențiale a acuzat-o în public de trădare și răspândire de minciuni.

58. În *Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, reclamantii erau un director și cercetător de grad superior în cadrul unui ONG implicat în proiecte comune cu omologi armeni în vederea promovării păcii și reconcilierii între cele două țări. Aceștia au fost reținuți și arestați preventiv, fiind suspectați, printre altele, de cooperare cu serviciile secrete armene.

59. Curtea a constatat că reclamantii au fost arestați preventiv în lipsa unei „bănuieli întemeiate”, cu încălcarea art. 5 § 1 lit. c) interpretat singur [*Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 185; *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 111; *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 62 ; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 164; *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016, pct. 156; și *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, pct. 96]. Aceștia au fost acuzați de infracțiuni grave „ale căror elemente constitutive de bază nu au putut să fie în mod rezonabil identificate pe baza faptelor existente”.

60. Având în vedere contextul general al acestor cauze, Curtea a constatat o încălcare a art. 18 coroborat cu art. 5, întrucât arestarea și detenția reclamantilor au urmărit exclusiv scopul ascuns de a-i reduce la tăcere și a-i pedepsi pentru implicarea lor și/sau activitățile lor cu caracter politic, precum și de a-i împiedica să le continue [*Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 194; *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 119; *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 70; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 215; *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016, pct. 159-163; și *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 99-104]. În *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, din aceleași motive, Curtea a constatat o încălcare a art. 18 coroborat cu art. 8, în legătură cu percheziția și ridicarea de obiecte și înscrisuri de la domiciliul și biroul reclamantului, care nu a urmărit niciunul dintre scopurile legitime în sensul art. 8 § 2 interpretat singur (*Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 187).

61. Următoarele cauze au ca obiect punerea în mișcare a acțiunii penale față de membrii ONG-ului NIDA, una dintre cele mai active mișcări de tineret din Azerbaidjan, care s-a aflat în spatele unui număr de proteste împotriva guvernului.

62. În *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018, reclamantii erau activiști ai societății civile și membri ai consiliului de administrație al ONG-ului menționat. Aceștia au participat activ, împreună cu alți membri ai NIDA, la organizarea și desfășurarea unei serii de proteste pașnice împotriva morții soldaților azeri în situații necombatante. Cu 3 zile înaintea uneia din demonstrațiile programate, unii membri NIDA au fost arestați și acuzați de posesie de narcotice și cocktailuri Molotov. În acest sens, Parchetul General și Ministerul Securității Naționale au declarat, într-o declarație de

presă comună, că membrii arestați ai NIDA, care „au participat activ la o serie de activități ilegale ale organizației”, intenționau să instige la violență și tulburări civile. În declarație au fost denunțate, de asemenea, tentativele ilegale de subminare a stabilității socio-politice a țării de către unele forțe distructive radicale. Câteva zile mai târziu, reclamanții au fost arestați preventiv și acuzați de obținerea ilegală de cocteiluri Molotov și aranjarea depozitării acestora în locuințele membrilor NIDA arestați anterior. Curtea a constatat o încălcare a art. 5 § 1 interpretat singur întrucât organele de urmărire penală nu au prezentat niciodată nicio informație sau probă care să arate că reclamanții au avut vreo legătură cu cocteilurile Molotov în cauză, oferind astfel o „bănuială întemeiată” pentru a justifica reținerea și arestarea lor. Aceste circumstanțe, privite în contextul represiei împotriva societății civile din Azerbaidjan, au determinat Curtea să concluzioneze că scopul real al detenției reclamanților era acela de a-i reduce la tăcere și de a-i pedepsi pentru implicarea lor socială și politică activă și pentru activitățile lor în cadrul NIDA și că, prin urmare, a fost încălcat art. 18 coroborat cu art. 5 (pct. 122-125).

63. În *Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2020, reclamanții, membri ai ONG-ului NIDA sus-menționat, au fost arestați la câteva ore după ce au desenat graffiti cu sloganuri anti-guvernamentale pe statuia fostului președinte al Azerbaidjanului și au distribuit fotografiile ale acestora pe rețelele sociale. Au fost acuzați de infracțiuni grave legate de droguri. În această privință, Curtea a constatat o încălcare a art. 5 § 1 interpretat singur, concluzionând că nivelul minim al „caracterului întemeiat” al suspiciunii nu a fost atins având în vedere statutul reclamanților, succesiunea evenimentelor, cercetările și comportamentul autorităților. Având în vedere contextul general și constatările sale din cauza *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, sus-menționată, care dezvăluie vizarea în mod specific a NIDA și a membrilor săi de către autorități, Curtea a stabilit că scopul real al detenției reclamanților și al urmăririi penale a acestora era de a-i pedepsi pentru comportamentul antiguvernamental menționat anterior. În consecință, s-a constatat o încălcare a art. 18 coroborat cu art. 5 (pct. 151-157).

D. Restrângeri care urmăresc o pluralitate de scopuri

64. În cauzele următoare, Curtea a constatat o încălcare a art. 18 coroborat cu art. 5 § 1, pe motiv că detenția reclamanților, deși urmărea totodată scopul de a-i aduce în fața unei autorități judiciare competente, astfel cum se prevede la art. 5 § 1 lit. c), a fost, în principal, destinată unui alt scop care nu era prevăzut de Convenție. Aceste cauze nu corespund niciunui model stabilit de abuz de putere.

65. În *Gusinskiy împotriva Rusiei*, 2004 (pct. 73-78), reclamantul era fost președinte și acționar majoritar al unui holding privat media, Media Most, care a fost implicat într-o dispută intensă cu privire la datoriile sale față de Gazprom, un monopol al gazelor naturale controlat de stat. Reclamantul a fost arestat sub suspiciunea de fraudă. În timp ce reclamantul se afla în detenție, ministrul interimar pentru presă și comunicații în masă i-a propus renunțarea la acuzații dacă își vindea compania mass media către Gazprom, la un preț stabilit de Gazprom. Părțile au semnat un acord, aprobat de ministrul interimar. Câteva zile mai târziu, organul de cercetare a încetat procesul penal pe motiv că reclamantul a compensat în mod semnificativ prejudiciul cauzat intereselor statului prin transferul voluntar al acțiunilor Media Most către o entitate juridică controlată de stat. Curtea a considerat că probele strânse de organele de urmărire penală ar putea „convinge un observator obiectiv” că reclamantul ar fi putut comite infracțiunea de fraudă; cu toate acestea, faptele sugerau cu tărie că trimiterea sa în judecată a fost de fapt „folosită în cadrul strategiilor comerciale de negociere”. Scopul principal al detenției sale nu a fost, prin urmare, aducerea sa în fața unei autorități judiciare competente, ci intimidarea în vederea vânzării societății sale comerciale. Astfel, a fost încălcat art. 18 (pct. 76).

66. În cauza *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, la scurt timp după o schimbare a celor aflați la putere, reclamantul – fost prim-ministru și liderul principalului partid de opoziție – a fost arestat preventiv, fiind acuzat de delapidare, abuz de autoritate și alte infracțiuni. Într-o noapte, în timpul arestării preventive, a fost scos pe ascuns din celula sa pentru a fi audiat de procurorul-șef în legătură cu moartea unui alt fost prim-ministru și cu activitățile financiare ale fostului președinte, domnul

Saakashvili. Curtea a constatat că nimic din probele parchetului nu păreau să pună la îndoială caracterul rezonabil al suspiciunii îndreptate împotriva reclamantului. Arestarea sa preventivă a fost legală și a urmărit un scop concordant cu art. 5 § 1 lit. c) (pct. 187, 206 și 208). Cu toate acestea, având în vedere că arestarea preventivă a constituit o situație continuă, Curtea a trebuit să evalueze care erau scopurile urmărite de-a lungul întregii sale perioade și care era cel predominant. Nu a existat nicio probă că, până la scoaterea reclamantului din celulă în vederea audierii, respectiv o perioadă de aproape 7 luni, autoritățile au urmărit un scop ascuns. Cu toate acestea, acest incident a arătat că autoritățile au încercat să facă uz de arestarea preventivă ca mijloc de a-l constrânge să furnizeze informații și că, la momentul faptelor, detenția sa urmărea, prin urmare, un scop ascuns, alături de cel prevăzut. În același timp, motivele pentru menținerea sa în stare de arestare preventivă par să fi pierdut deja din relevanță cu ceva timp înainte de incident, ceea ce a determinat Curtea să constate o încălcare a art. 5 § 3. Având în vedere toate circumstanțele incidentului în litigiu, Curtea s-a convins că scopul predominant al detenției reclamantului s-a schimbat din scopul inițial, prevăzut, de a investiga infracțiunile pe baza unei bănuieli întemeiate, în scopul ascuns, ulterior, de a obține informații de la reclamant. Prin urmare, a fost încălcat art. 18 coroborat cu art. 5 § 1 (pct. 353).

67. În cauzele următoare, Curtea nu a exclus posibilitatea ca autoritățile să fi urmărit un scop ascuns, dar nu a putut să constate că un astfel de scop era predominant.

68. În *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, Curtea a examinat, de asemenea, susținerea potrivit căreia arestarea preventivă și detenția reclamantului au fost menite să îl îndepărteze de pe scena politică. Având în vedere contextul politic mai larg, în special antagonismul intens dintre partidul de opoziție al reclamantului și partidul de guvernământ, momentul detenției sale și natura infracțiunilor de care a fost acuzat, Curtea a considerat că este de înțeles suspiciunea că exista un impuls politic în spatele acuzațiilor, chiar dacă acuzațiile în sine nu erau în mod evident politice. Cu toate acestea, după examinarea modului în care s-a desfășurat procedura penală, Curtea nu a fost convinsă că scopul predominant al detenției reclamantului era acela de a împiedica participarea sa la politică, nu de a asigura desfășurarea corespunzătoare a procesului penal împotriva sa (pct. 320-332).

69. În *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, reclamantii, care erau oameni de afaceri bogați și directori de nivel superior ai companiei petroliere Yukos, au fost trimiși în judecată cu acuzațiile de fraudă și evaziune fiscală. Aceștia au susținut că procesul lor penal a fost influențat de motive politice. Având în vedere statutul politic al reclamantilor și alte circumstanțe din contextul cauzei, Curtea era gata să accepte faptul că anumite grupuri politice sau funcționari guvernamentali au avut propriile motive pentru a insista ca reclamantii să fie trimiși în judecată. Nu a exclus posibilitatea ca unele autorități sau unii funcționari ai statului, limitând unele dintre drepturile reclamantilor în cursul procedurii, să fi avut o „agendă ascunsă”. Cu toate acestea, Curtea nu a putut fi de acord cu „pretenția generalizată a reclamantilor potrivit căreia întreaga lor cauză este o parodie de justiție”. Posibilele elemente ale „motivării necorespunzătoare” sau ale „intenției combinate” din spatele procesului penal au fost insuficiente pentru a concluziona că în altă situație reclamantii nu ar fi fost condamnați. Prin urmare, Curtea nu a constatat nicio încălcare a art. 18, întrucât pretinsul scop ascuns nu era predominant (pct. 906-908).

IV. Aspecte legate de probe și dovezi

A. Standarde generale pentru materialul probator

70. Când soluționează o cauză în temeiul art. 18, Curtea nu mai aplică prezumția generală de bună-credință din partea autorităților naționale sau orice alte norme speciale privind probele (*a contrario* *Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 255-256 și 260; și *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 899). În schimb, urmează mai degrabă abordarea obișnuită în materie de probe [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 310; și *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 165], decât standardul mai strict pe care l-a aplicat în temeiul acestui articol într-o serie de cauze anterioare.

71. Primul aspect al acestei abordări este acela că, în general, sarcina probei nu revine vreuneia dintre părți deoarece Curtea examinează tot materialul care i se prezintă, indiferent de originea lui, și poate să obțină material din oficiu. În mai multe rânduri, Curtea a recunoscut că, respectând cu strictețe abordarea prin care sarcina probei în legătură cu o acuzație revine părții care o formulează nu este posibilă, în special în cazurile în care reclamantii se confruntă cu probleme concrete în materie de probe [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 311; *Irlanda împotriva Regatului Unit*, 1978, pct. 160-161; *Cipru împotriva Turciei* (MC), 2001, pct. 112-113 și 115; *Georgia împotriva Rusiei (I)* (MC), 2014, pct. 93 și 95; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 165; și *Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 215].

72. Curtea se bazează pe probele pe care părțile le prezintă în mod spontan, deși poate, din oficiu, să solicite reclamantilor sau guvernelor pârâte să prezinte materiale care să poată corobora sau infirma susținerile formulate în fața sa. Dacă guvernul pârât în cauză nu dă curs unei astfel de cereri, Curtea poate trage concluzii în cazul în care acestea nu răspund în mod corespunzător pentru omisiunea sau refuzul lor [*Janowiec și alții împotriva Rusiei* (MC), 2013, pct. 202]. Art. 44C § 1 din [Regulamentul de procedură al Curții](#) permite, de asemenea, combinarea acestor deducții cu factori contextuali [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 312; și *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 165].

73. Posibilitatea Curții de a face deducții din comportamentul guvernului pârât în cadrul procedurii pe care o examinează, în special în situațiile în care numai statul are acces la informații de natură să coroboreze ori să infirme susținerile reclamantului, este deosebit de relevantă în ceea ce privește susținerile privind un scop ascuns [a se vedea, printre alte autorități, *Timurtaş împotriva Turciei*, 2000, pct. 66; *Aktaş împotriva Turciei*, 2003, pct. 272; *El-Masri împotriva Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei* (MC), 2012, pct. 152; *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 313; și *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 165].

74. Al doilea aspect al abordării Curții este acela că standardul probei prezentate în fața sa este „dincolo de orice îndoială rezonabilă”. Acest standard nu este co-extensiv cu cel din sistemele juridice naționale care îl aplică. În primul rând, o astfel de probă poate să rezulte din coexistența unor deducții suficient de solide, clare și concordante sau a unor prezumții de fapt neinfirmate similare. În al doilea rând, nivelul de convingere necesar pentru a ajunge la o concluzie este intrinsec legat de specificitatea faptelor, natura susținerii făcute și dreptul Convenției în discuție [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 314; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 165; și *Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 215].

75. Al treilea aspect al abordării Curții constă în faptul că Curtea este liberă să evalueze nu numai admisibilitatea și relevanța, ci și valoarea probatorie a fiecărui mijloc de probă care i se prezintă. În cadrul evaluării probelor, aceasta nu este obligată să respecte formulele și adoptă concluziile susținute de evaluarea în mod liber a tuturor mijloacelor de probă, inclusiv a deducțiilor care pot decurge din fapte și din argumentele părților [*Nachova și alții împotriva Bulgariei* (MC), 2005, pct. 147]. Este atentă la eventualele probleme în materie de probe cu care se confruntă o parte [*Merabishvili împotriva*

Georgiei (MC), 2017, pct. 315; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 165; și *Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 215].

76. Curtea nu se va limita la dovezi directe în legătură cu plângerile prevăzute la art. 18 și nu va aplica un standard special de probă la astfel de acuzații [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 282 și 310; *per a contrario*, *Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 260; *Dochnal împotriva Poloniei*, 2012, pct. 116; *Năstase împotriva României* (dec.), 2014, pct. 109; *OAD Neftyanaya Kompaniya Yukos împotriva Rusiei*, 2011, pct. 603; *Bîrsan împotriva României* (dec.), 2016, pct. 73; *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 899; *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 98; *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 120; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 204; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 165; și *Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 215].

77. În fine, probe circumstanțiale în acest context înseamnă informații despre faptele primare, sau fapte contextuale ori succesiune de evenimente care pot sta la baza deducțiilor despre faptele primare [*Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014, pct. 142; *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016, pct. 158; *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 317; și *Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 215].

78. În cadrul examinării unei succesiuni de evenimente, Curtea poate să analizeze dacă acestea, privite în ansamblu, dezvăluie un anumit model care denotă vizează în mod specific și personal [*Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 167-170]. Curtea poate, de asemenea, să aibă în vedere propriile sale constatări în cauzele anterioare conexe introduse de același reclamant. Conștientizarea de către autorități, la momentul faptelor, a incompatibilității practicii în litigiu cu normele Convenției este un factor relevant de luat în considerare [*Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 171].

79. Curtea poate să analizeze, de asemenea, dacă o serie de cauze similare introduse împotriva aceluiași stat, privite în ansamblu, dezvăluie un anumit model de abuz de putere care vizează grupuri specifice, ca de exemplu critici ai guvernului, politicieni din opoziție, activiști ai societății civile și/sau apărători ai drepturilor omului [*Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 223; *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 64-65; *Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2020, pct. 151-152; *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 113-114; și *Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 187-188].

80. Rapoartele sau declarațiile observatorilor internaționali, ale organizațiilor neguvernamentale sau ale mass-mediei, ori hotărârile altor instanțe naționale sau internaționale sunt adesea luate în considerare, în special, pentru a face lumină asupra faptelor sau pentru a corobora constatările Curții [*Baka împotriva Ungariei* (MC), 2016, pct. 148; *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 317; *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 95; *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 118; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 205; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 165; și *Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 215]. Curtea poate să analizeze, de asemenea, evoluțiile legislative relevante care au avut loc în perioada de referință [*Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 172; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 212; *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016, pct. 159; și *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 99].

81. În cazul în care anumite detalii de fapt ale unei anumite cauze ar putea fi interpretate ca posibili indicatori ai unui scop ascuns și chiar au fost percepute ca atare de către partidele politice, mass-media și/sau societatea civilă la momentul faptelor, Curtea, având în vedere acest lucru, își va concentra aprecierea asupra temeiniciei argumentelor specifice invocate de reclamant în susținerea capătului său de cerere în temeiul art. 18 (*Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 218-224). Procesul politic și procesul judecătoresc fiind fundamentale diferite, Curtea își va baza decizia pe „probe în sens juridic”, în conformitate cu criteriile de mai sus [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 310-317] și propria apreciere a faptelor relevante specifice (a se vedea *Kavala împotriva Turciei*, 2019, pct. 217; *Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 259; *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014, pct. 140; și *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016, pct. 155).

82. În cazul în care o restrângere în litigiu este întemeiată pe o dispoziție legislativă națională care, deși nu are un scop legitim și/sau o justificare necesară, se aplică fără discriminare tuturor destinatarilor acesteia, Curtea nu va putea să găsească, în ceea ce privește aplicarea acesteia într-o cauză dată, probe ale unui motiv ascuns, astfel cum susțin reclamantii [*Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2020, pct. 624-625].

B. Aspecte specifice privind arestarea preventivă și acțiunea penală

83. În ceea ce privește susținerile privind existența unui scop ascuns în contextul acțiunii penale, este dificil să se separe arestarea preventivă de procesul penal. Curtea a recunoscut anterior competența sa de a examina susținerile privind existența unor motive politice sau de altă natură pentru arestarea preventivă în măsura în care poate să disocieze arestarea preventivă de procesul penal în cadrul căreia s-a dispus arestarea [*Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2019, pct. 85; *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului* (procedură privind neîndeplinirea obligațiilor) (MC), 2019, pct. 185; *Lutsenko împotriva Ucrainei*, 2012, pct. 108; *Tymoshenko împotriva Ucrainei*, 2013, pct. 298; și *Tchankotadze împotriva Georgiei*, 2016, pct. 114]. În același timp, în cazul în care se stabilește că reclamantul a fost acuzat și arestat preventiv exclusiv pe baza unor motive necorespunzătoare, constatarea Curții privind o încălcare a art. 18 coroborat cu art. 5 în această privință viciază orice acțiune ulterioară care rezultă din formularea de acuzații abuzive, inclusiv condamnarea și încarcerarea reclamantului [*Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului* (procedură privind neîndeplinirea obligațiilor) (MC), 2019 pct. 189].

84. În cazul unei susțineri făcute în temeiul art. 18 coroborat cu art. 5, Curtea își concentrează controlul asupra hotărârilor judecătorești prin care s-a dispus și/sau s-a prelungit măsura arestării preventive. De asemenea, poate să ia în considerare modul în care s-a desfășurat procesul penal în litigiu [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 320 și 325].

C. Susțineri privind existența unor scopuri politice

85. În cadrul examinării susținerilor privind existența unor scopuri politice în contextul urmăririi penale, Curtea ia în considerare următorii factori:

- contextul politic și legislativ mai larg în care s-a declanșat procesul penal împotriva reclamantului [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 322; *Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 257; *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 901; *Nastase împotriva României* (dec.), 2014, pct. 107; *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014, pct. 142; *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016, pct. 159-161; *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 103; *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 124; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 212 și 214; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 171-173; *Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2019, pct. 96; *Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 222; *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 67; *Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2020, pct. 156; *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 118; și *Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 191-193];
- dacă parchetul și autoritățile judecătorești au fost influențați de motive ulterioare [*Tchankotadze împotriva Georgiei*, 2016, pct. 114; *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 323; și *Batiashvili împotriva Georgiei*, 2019, pct. 102];
- dacă există probe că instanțele nu au fost suficient de independente de autoritățile executive [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 324; și *Batiashvili împotriva Georgiei*, 2019, pct. 102];
- momentul și modul în care s-a efectuat arestarea reclamantului și/sau în care s-a desfășurat procesul penal sau controlul judiciar privind legalitatea arestării preventive [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 325; *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pct. 167-168; *Batiashvili împotriva Georgiei*, 2019, pct. 102; *Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 218];

Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului, 2019, pct. 68; *Kavala împotriva Turciei*, 2019, pct. 222-229; și *Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2020, pct. 153];

- dacă acuzațiile formulate împotriva reclamantului au fost autentice și au constituit o „bănuială întemeiată” în sensul art. 5 § 1 litera (c) [*Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 258; *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 908; *Dochnal împotriva Poloniei*, 2012, pct. 111; *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 318; *Korban împotriva Ucrainei*, 2019, pct. 216; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 209; *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 68; *Kavala împotriva Turciei*, 2019, pct. 218; *Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2020, pct. 154; și *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 111]; în cazul în care acuzațiile se bazează pe fapte care nu pot fi considerate în mod rezonabil drept un comportament incriminat în temeiul dreptului intern, în special în cazul în care acestea sunt legate de exercitarea drepturilor prevăzute de Convenție de către reclamant, astfel de circumstanțe sunt deosebit de relevante în contextul unui capăt de cerere formulat în temeiul art. 18 și poate fi considerat ca o coroborare a unei susțineri privind existența unui scop ascuns (*Kavala împotriva Turciei*, 2019, pct. 220 și 224);
- dacă acuzațiile îndreptate împotriva reclamantului au avut ca obiect activitățile sale politice sau infracțiuni de drept penal comun [*Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 906; *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct.320];
- dacă hotărârile judecătorești interne au fost motivate și întemeiate pe dispozițiile relevante de drept intern [*Năstase împotriva României* (dec.), 2014, pct. 107];
- dacă măsurile preventive și restrângerile conexe aplicate reclamantului au avut o legătură suficientă cu obiectivele justiției penale și dacă durata acestora a părut corespunzătoare naturii acuzațiilor în materie penală în discuție (*Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2019, pct. 95).

86. Faptul că oponenții politici sau concurenții comerciali ai suspectului ar putea beneficia în mod direct sau indirect de condamnarea sa nu ar trebui să împiedice autoritățile să pună în mișcare acțiunea penală față de o astfel de persoană în cazul în care există acuzații reale îndreptate împotriva sa. Cu alte cuvinte, statutul politic înalt nu conferă imunitate (*Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 258; *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 903).

87. Deși trimiterea în judecată a politicienilor și a oficialilor de rang înalt după schimbarea la putere ar putea sugera o dorință de a-i înlătura sau de a le face rău lor sau partidelor lor politice, aceasta ar putea să reflecte totodată dorința de a se ocupa de presupusele acte ilicite comise de un guvern anterior ai cărui membri nu au putut fi trași la răspundere în timpul mandatului [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 323; *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 903]. Simplul fapt că un politician este trimis în judecată, chiar și în timpul unei campanii electorale, nu constituie în mod automat o încălcare a dreptului său de a candida la funcție (*Uspaskich împotriva Lituaniei*, 2016, pct. 90-100). În Convenție nu există niciun drept de a nu fi trimis în judecată [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 320].

88. Curtea are în vedere statutul și activitățile specifice ale reclamantului [*Navalnyy împotriva Rusiei*(MC), 2018, pct. 174; *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 208; *Kavala împotriva Turciei*, 2019, pct. 231; *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, pct. 66; *Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2020, pct. 153; *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 115; *Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 189; și *Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 257]. În același timp, absența unui anumit statut politic, precum cel de lider al opoziției sau de funcționar public, nu exclude motivația politică din spatele măsurilor atacate. Curtea a identificat scopuri politice în cauze având ca obiect detenția unor binecunoscuți activiști ai societății civile și a liderilor unor ONG-uri, care au criticat alegerile ori s-au implicat în proteste

împotriva guvernului (*Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 103, și *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018, pct. 124).

89. Declarațiile politicianilor și ale funcționarilor guvernamentali pot fi considerate o probă a unui scop ascuns în spatele unei hotărâri judecătorești numai dacă există probe că instanțele judecătorești nu erau suficient de independente de autoritățile executive [*Tchankotadze împotriva Georgiei*, 2016, pct. 114; *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 324; și *Batiashvili împotriva Georgiei*, 2019, pct. 102]. Privite împreună cu alți factori care subminează credibilitatea urmăririi penale, astfel de declarații pot corobora susținerile privind existența unui scop ascuns, în special atunci când există o corelație între, pe de o parte, formularea acuzațiilor și conținutul declarațiilor în litigiu (*Kavala împotriva Turciei*, 2019, pct. 229-230).

90. Hotărârile naționale de refuz al extrădării nu determină în mod necesar motivarea Curții cu privire la existența unei motivații politice în spatele punerii în mișcare a acțiunii penale, întrucât instanțele de extrădare evaluează, în esență, un risc viitor, în timp ce Curtea este preocupată de fapte din trecut; acest fapt nuanțează respectiva lor apreciere a probelor contextuale neconcludente [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 330].

D. Probe care au condus la constatarea unei încălcări a art. 18

1. Probe directe

91. În cauzele următoare, Curtea și-a întemeiat constatarea unei încălcări a art. 18 coroborat cu art. 5 pe probe scrise directe privind existența unui scop ascuns. Aceste cauze nu corespund niciunui model stabilit de abuz de putere.

92. În *Gusinskiy împotriva Rusiei*, 2004, reclamantul, un bogat om de afaceri, a fost acuzat și arestat preventiv pentru a-l face să vândă compania sa mass-media către o societate comercială cu capital de stat. Proba directă rezultă dintr-un acord scris, aprobat de un ministru din guvern, care leagă renunțarea la acuzațiile îndreptate împotriva reclamantului de vânzarea societății comerciale, precum și din textul deciziei de încetare a procesului penal împotriva sa, care se referea la acel acord; guvernul pârât nu a încercat să nege această legătură (pct. 73-78).

93. În *Lutsenko împotriva Ucrainei*, 2012, Curtea s-a bazat pe argumentele din cererea organului de urmărire penală pentru arestarea preventivă a reclamantului în sensul că acesta, comunicând cu mass-media, încerca să denatureze opinia publică, să discrediteze organele de urmărire penală și să influențeze procesul său viitor. Curtea a considerat că aceasta arăta că detenția avea ca scop pedepsirea reclamantului pentru faptul că și-a declarat nevinovăția în mod public (pct. 26 și 108-109).

94. În *Tymoshenko împotriva Ucrainei*, 2013, Curtea s-a bazat pe declarațiile formulate în cererea parchetului pentru arestarea preventivă a reclamantei și în hotărârea judecătorească corespunzătoare, care arătau că scopul a fost de a o pedepsi pentru lipsă de respect față de instanță și pentru comportamentul obstructiv perceput în timpul ședințelor de judecată (pct. 30-31 și 299).

2. Probe circumstanțiale

95. În cauzele următoare, Curtea a constatat o încălcare a art. 18 coroborat cu art. 5 și 8 sau 11, bazându-se pe probe contextuale ale unui scop ascuns.

a. Cauze care nu au ca obiect un model stabilit de abuz de putere

96. În cauza *Cebotari împotriva Moldovei*, 2007, Curtea a constatat că șeful unei societăți comerciale cu capital de stat a fost arestat preventiv în baza unor acuzații falsificate pentru a exercita presiuni asupra sa în scopul de a împiedica o societate comercială privată, Oferta Plus, cu care avea legături, să își mențină cererea introdusă la Curte. Curtea și-a întemeiat concluzia pe faptul că materialele din cauză nu ar fi putut determina în mod rezonabil un observator obiectiv să creadă că reclamantul ar fi

putut săvârși infracțiunea pentru care a fost privat de libertate. Curtea a fost, de asemenea, influențată de contextul cauzei (pct. 50-53), în special,

- concluziile sale în cauza *Oferta Plus S.R.L. împotriva Moldovei*, 2006, privind încălcarea dreptului de a introduce cerere individuală al societății (pct. 137-143);
- faptul că acuzațiile îndreptate împotriva reclamantului erau indisociabile de cele îndreptate împotriva directorului executiv al Ofertei Plus și că erau strâns legate de obiectul cererii introduse de Oferta Plus la Curte (*Oferta Plus S.R.L. împotriva Moldovei*, 2006, pct. 137);
- faptul că procesul penal împotriva reclamantului și a directorului executiv al Ofertei Plus și detenția acestora au coincis în timp, au fost inițiate și tratate de aceiași anchetatori și au prezentat asemănări;
- faptul că acuzațiile au fost formulate pentru prima dată după ce Guvernul Moldovei a fost informat cu privire la cererea introdusă de Oferta Plus la Curte și că aceste acuzații, la care s-a renunțat între timp, au fost reluate la scurt timp după comunicarea cauzei către Guvern (*Oferta Plus S.R.L. împotriva Moldovei*, 2006, pct. 142).

97. În *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, Curtea a constatat o încălcare a art. 18 coroborat cu art. 5 § 1 deoarece, în cursul arestării preventive a reclamantului, scopul predominant al acesteia s-a schimbat dintr-unul care era conform Convenției în scopul ascuns de a-l constrânge să furnizeze informații. Acest lucru a fost demonstrat de incidentul constând în scoaterea sa pe ascuns din celulă pentru a fi audiat de procurorul general în legătură cu decesul unui fost prim-ministru și cu activitățile financiare ale fostului șef al statului.

98. Unii dintre factorii care au condus Curtea la această concluzie a avut de a face cu momentul incidentului: motivele pentru prelungirea măsurii arestării preventive a reclamantului păreau să fi pierdut din relevanță; fostul președinte, care devenise ținta mai multor cercetări penale, tocmai părăsise Georgia după încheierea mandatului său; se pare că cercetările privind decesul fostului prim-ministru nu făcuseră progrese semnificative.

99. Alți factori au arătat importanța considerabilă a întrebărilor cu privire la cei doi bărbați pentru autorități. Astfel, Guvernul a afirmat în cadrul ședinței din fața Marii Camere că mai rămăsese o „întrebare extrem de importantă” la care reclamantul trebuia să răspundă cu privire la acest aspect. Organele de urmărire penală aveau competența de a renunța la toate acuzațiile îndreptate împotriva reclamantului în orice moment fără control judiciar și au promis să facă acest lucru dacă reclamantul le oferea informațiile solicitate, astfel încât instanțele ar fi trebuit să dispună încetarea procesului penal împotriva sa. Reclamantul a fost luat pe ascuns și în mod neregulamentar, într-o operațiune clandestină desfășurată în toila nopții, pentru a se întâlni cu o persoană care fusese numită în funcția sa cu trei săptămâni în urmă. Reacția inițială a autorităților în această privință a fost de a nega ferm faptele, iar ancheta și cercetările care au urmat au fost afectate de o serie de omisiuni din care s-a putut deduce că autoritățile au dorit să nu se afle despre problema respectivă: protagoniștii principali nu au fost audiați în cursul anchetei inițiale, ci abia la circa 3 ani după evenimente, iar probele esențiale în acest caz – materialul video înregistrat de camerele de supraveghere din penitenciar – nu au fost recuperate [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, 352-353].

100. În *Kavala împotriva Turciei*, 2019, Curtea a constatat o încălcare a art. 18 întrucât arestarea preventivă a reclamantului a servit doar scopului ascuns de a-l reduce la tăcere în calitatea sa de apărător al drepturilor omului și activist în ONG. Proba rezultă din combinarea faptelor specifice fiecărei cauze, în special momentul arestării și al trimiterii în judecată. În primul rând, Curtea a considerat esențial faptul că nu s-a prezentat nicio explicație plauzibilă pentru un interval considerabil de timp scurs între evenimentele care stau la baza arestării reclamantului și hotărârile judecătorești privind privarea de libertate a acestuia: la mai mult de 4 ani de la protestele în masă și la mai mult de un an de la tentativa de lovitură de stat. Lucru important, cea mai mare parte a probelor pe care se baza procurorul fuseseră deja strânse cu mult timp înainte de data arestării. În al doilea rând, măsurile în litigiu nu au fost justificate de bănuiele întemeiate, bazate pe o evaluare obiectivă a presupuselor

acte, fapt care a determinat Curtea să constate o încălcare a art. 5 § 1 interpretat singur. În plus, iar acest fapt era deosebit de relevant în contextul art. 18, aceste măsuri se bazau în principal pe fapte care nu puteau fi considerate în mod rezonabil drept comportament incriminat de dreptul intern și care erau în mare măsură legate de exercitarea drepturilor garantate de art. 10 și 11 din Convenție. Rechizitoriul s-a referit, de asemenea, la activități obișnuite și legitime din partea unui apărător al drepturilor omului și a liderului unui ONG, fără a indica relevanța acestora pentru acuzațiile de declanșare a unei insurecții. Nu erau specificate în mod clar nici faptele sau acțiunile pe care fusese angajată răspunderea penală a reclamantului. În al treilea rând, încă de la început, organele de urmărire penală nu au fost interesate în primul rând de presupusa implicare a reclamantului în evenimentele sus-menționate. În special, reclamantului, fiind audiat de poliție, i s-au adresat multe întrebări irelevante. Înainte de a fi acuzat în mod oficial, reclamantul a fost menținut în arest preventiv mai mult de un an, fără să se fi efectuat acte de cercetare penală semnificative. În ultimul rând, a existat o corelație între, pe de o parte, formularea acuzațiilor și, pe de altă parte, acuzațiile publice aduse de președinte cu aproximativ 3 luni în urmă. Având în vedere toți factorii de mai sus, precum și preocupările internaționale exprimate cu privire la o campanie mai amplă de reprimare care vizează apărătorii drepturilor omului din Turcia, Curtea a constatat că credibilitatea urmăririi penale a fost subminată într-atât încât să coroboreze susținerile reclamantului cu privire la un scop ascuns. Întrucât măsurile atacate l-au afectat nu doar pe reclamant sau pe apărătorii drepturilor omului/activiștii din ONG-uri, ci însuși esența democrației, scopul ascuns de a-l reduce la tăcere pe reclamant a atins o gravitate semnificativă, în special având în vedere rolul particular al apărătorilor drepturilor omului și al ONG-urilor (pct. 220-232).

b. Model care indică vizarea specifică și personală

101. Cauza *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, a avut ca obiect șapte evenimente în care reclamantul, una dintre cele mai importante figuri ale opoziției din Rusia, a fost arestat și trimis în judecată din cauza presupusei sale participări la întruniri publice neautorizate, dar pașnice. Concentrându-și analiza asupra a două dintre aceste episoade, Curtea a constatat o încălcare a art. 18 coroborat cu art. 5 și 11, întrucât restrângerile în litigiu, deși nu urmăreau niciun scop legitim în temeiul acestora din urmă, urmăreau doar scopul ascuns de suprimare a pluralismului politic. Această constatare s-a bazat, în special, pe succesiunea și modelul evenimentelor privite în ansamblu și în contextul mai larg al încercărilor autorităților ruse, la momentul faptelor, de a institui un control asupra activității politice a opoziției.

102. În primul rând, succesiunea arestărilor a dezvăluit un anumit model: reclamantul a fost arestat de șapte ori într-o perioadă relativ scurtă (2 ani) și într-un mod aproape identic. Pretextele arestărilor au devenit din ce în ce mai neplauzibile, în timp ce gradul de tulburare reală sau potențială cauzată de reclamant a scăzut. În special, deși în primele patru evenimente reclamantul a fost unul dintre liderii întrunirilor, nu a avut niciun rol special în episoadele ulterioare. Acest model a sugerat că scopul predominant al măsurilor luate împotriva reclamantului s-a modificat într-adevăr în cursul perioadei examinate.

103. În al doilea rând, având în vedere contextul mai larg, autoritățile au devenit din ce în ce mai conștiente în cursul celor șapte evenimente că practicile în litigiu erau incompatibile cu Convenția (a se vedea, în special, constatările similare ale Curții cu privire la o demonstrație anterioară în *Navalnyy și Yashin împotriva Rusiei* și cu privire la procesul penal paralel împotriva reclamantului în *Navalnyy și Ofitserov împotriva Rusiei* și *Navalnyy împotriva Rusiei*).

104. În al treilea rând, existau „probe concordante care decurg din context” care coroborau opinia că autoritățile deveneau din ce în ce mai severe în reacția lor la comportamentul reclamantului în calitate de lider al opoziției și al altor activiști politici și, într-adevăr, în abordarea lor cu privire la adunările publice de natură politică. În special, modificările legislative (examine în și adoptate după *Lashmankin și alții împotriva Rusiei*) au sporit și au extins răspunderea pentru încălcarea procedurii de desfășurare a evenimentelor publice și, prin urmare, au indicat o tendință continuă de restrângere a

libertății de întrunire, față de care și-au exprimat îngrijorarea mai multe organisme ale Consiliului Europei.

105. În al patrulea rând, având în vedere caracterul și gradul de condamnatibilitate al presupusului scop ascuns, Curtea a constatat că acesta va atinge o gravitate semnificativă. Într-adevăr, restrângerea în cauză, care viza un politician din opoziție determinat să exercite o funcție publică importantă, ar fi afectat nu doar pe reclamant sau colegii săi activiști și susținători, ci însăși esența democrației. Prin urmare, aceasta a avut ca scop suprimarea pluralismului politic (pct. 167-175).

106. În *Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2019, Curtea s-a bazat pe aceleași elemente de probă contextuale ca și în *Navalnyy împotriva Rusiei* (MC), 2018, pentru a examina arestul la domiciliu al reclamantului și interzicerea complementară a accesului la mijloace de comunicare, măsură care fusese aplicată imediat după ultima arestare din succesiunea celor șapte evenimente în litigiu în hotărârea Marii Camere, sus-menționată. Măsurile în litigiu, din ce în ce mai neconcordante și lipsite de legătură cu obiectivele justiției penale, au condus totodată Curtea la constatarea încălcării art. 5 și 10 interpretate singure. În plus, durata acestora (10 luni) a fost considerată necorespunzătoare naturii acuzațiilor în materie penală în discuție: în special, nu au fost aplicate astfel de măsuri acuzatului principal în cauza penală relevantă. În conformitate cu constatările din hotărârea Marii Camere sus-menționată, Curtea a concluzionat că aceste măsuri au urmărit doar scopul ascuns al suprimării pluralismului politic, cu încălcarea art. 18 coroborat cu art. 5 din Convenție.

c. Model de abuz de putere care vizează grupuri specifice

107. În următoarele cauze, îndreptate împotriva Azerbaidjanului, care denotă un model de arestare și detenție arbitrară a criticilor guvernamentali, a activiștilor societății civile, a politicienilor din opoziție și a apărătorilor drepturilor omului, proba unui scop ascuns – de a reduce la tăcere sau de a pedepsi reclamantii pentru activitățile lor și de a le împiedica activitățile – a fost identificată dintr-o juxtapunere a lipsei „bănuielii întemeiate” în sensul art. 5 § 1 lit. c) cu o combinație de fapte specifice cauzei sau factori contextuali relevanți.

108. În *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014, aceste fapte specifice cauzei au inclus o strânsă corelație cronologică între mesajele scrise de reclamant pe blogul său, în care critica autoritățile și difuza informațiile pe care acestea încercau să le suprimă, declarația publică a autorităților de denunțare a acestora, acuzațiile și arestarea (pct. 141-143).

109. În *Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020 (pct. 191-193), *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, pct. 118; *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019 (pct. 67), *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018 (pct. 208-215), *Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2016 (pct. 156-162) și *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018 (pct. 98-104), printre factorii relevanți generali s-au numărat: reglementarea din ce în ce mai dură cu privire la ONG-uri și finanțarea acestora în Azerbaidjan, susținerile unor oficiali de rang înalt și mass-media pro-guvernamentale conform cărora activiști precum reclamantul erau agenți străini și trădători, precum și actuala detenție și trimitere în judecată a altor astfel de activiști. În plus, Curtea a luat în considerare caracteristicile specifice ale activităților reclamantilor și/sau ale lanțului evenimentelor în litigiu.

110. În *Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2018, Curtea a acordat o importanță deosebită rolului special al reclamantului în calitate de avocat în domeniul drepturilor omului și reprezentant legal în fața Curții într-un număr mare de cauze. În timpul percheziției, efectuate în mod arbitrar, la domiciliul și biroul său, autoritățile nu doar că au ridicat înscrisuri legate de activitățile sale în domeniul ONG-urilor, dar au ridicat și dosare protejate de confidențialitatea avocat-client, inclusiv unele referitoare la cererile pendinte în fața Curții, fără a ține seama de secretul profesional în domeniul juridic. În consecință, reclamantul a fost împiedicat să își desfășoare activitățile într-un mod semnificativ (pct. 208, 211 și 213).

111. În *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018, Curtea a acordat importanță momentului începerii procesului penal, și anume la doar câteva zile de la publicarea raportului critic la adresa alegerilor prezidențiale de către ONG-ul reclamantului. De asemenea, aceasta a luat act de faptul că acuzațiile îndreptate împotriva reclamantului se refereau în mod expres la subvențiile acordate în scopul finanțării monitorizării alegerilor prezidențiale din 2013 (pct. 102).

112. În *Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului*, 2019, Curtea a acordat o importanță deosebită datei începerii procesului penal și întregului lanț de evenimente: arestarea reclamantului în faza activă a procesului de înregistrare în campania pentru referendumul constituțional și eliberarea sa ulterioară la scurt timp după ce mișcarea sa politică și-a anunțat decizia de a nu participa la campanie din cauza arestării mai multora dintre membrii săi. În ceea ce privește caracterul și gradul de condamnabilitate al scopului ascuns, Curtea a menționat că intimidarea unui membru al opoziției implicat în campanie în perioada premergătoare referendumului constituțional constituia un potențial serios de descurajare a susținătorilor opoziției de a participa la dezbateri politice deschise și, astfel, a afectat nu doar pe reclamant sau colegii săi activiști și susținători ai opoziției, ci și însăși esența democrației (pct. 68-69).

113. În *Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2)*, 2020, Curtea a acordat o atenție deosebită lanțului evenimentelor: reclamanta, jurnalistă de investigație, a fost arestată la 2 zile după o declarație publică dată de un înalt funcționar, în sensul că activitățile acesteia echivalau cu trădare și muncă pentru serviciile secrete străine. Deținută inițial în baza unei acuzații false obținută prin constrângere, aceasta a fost acuzată de infracțiuni suplimentare imediat după ce acțiunile organelor de urmărire penală urmau să fie divulgate (pct. 116-117).

114. În *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018, Curtea a acordat importanță, de asemenea, datei începerii procesului penal împotriva reclamanților, și anume, la scurt timp după o serie de demonstrații împotriva guvernului pe care ONG-ul lor – NIDA – le-a organizat și efectuat. În acest sens, Curtea a luat act de tratamentul special acordat cazului lor, care a fost anchetat nu de poliție, ci de Departamentul pentru Infracțiuni Grave din cadrul Parchetului General, cu implicarea Ministerului Siguranței Naționale. Din declarația comună de presă, făcută de aceste autorități după arestarea unui număr de membri NIDA care s-au dovedit a avea în posesie cocktailuri Molotov, reiese că de la început acestea au vizat NIDA și au corelat arestările cu activitățile ONG-ului. În mod semnificativ, în respectiva declarație, fără niciun fel de motiv sau probă, NIDA a fost descrisă ca o „forță distructivă”, iar activitățile sale au fost încadrate ca ilegale, cu doar câteva zile înainte de arestarea reclamanților – cei patru membri ai consiliului director. În absența oricărei „bănuieli întemeiate” în privința acestora și în contextul general al reprimării societății civile și al actualelor arestări ale altor activiști, Curtea a considerat întemeiată concluzia că detenția acestora a urmărit pretinsul scop ascuns (pct. 122-125).

115. În *Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2020, Curtea a examinat un alt exemplu de vizare a ONG-ului NIDA, ai cărui membri au fost arestați preventiv la doar câteva ore după ce au desenat graffiti cu sloganuri antiguvernamentale pe statuia fostului președinte și acuzați de trafic de droguri în absența unei „bănuieli întemeiate”. Invocând contextul general și caracteristicile specifice stabilite în *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018, Curtea a admis că măsurile în litigiu au avut ca scop pedepsirea reclamanților pentru acest comportament (pct. 151-157).

116. În special, în *Mammadli împotriva Azerbaidjanului*, 2018 (pct. 103), și *Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, 2018 (pct. 124), având în vedere statutul de activiști ai societății civile și alți factori contextuali relevanți sus-menționați, Curtea a respins argumentul guvernului potrivit căruia trimiterea acestora în judecată nu putea să aibă motivare politică deoarece aceștia nu erau lideri ai opoziției sau funcționari publici.

E. Capete de cerere nefondate

117. În cauzele următoare, Curtea nu s-a convins că existau suficiente probe pentru a concluziona că autoritățile statului au urmărit alte scopuri decât cele prevăzute în Convenție sau că aceste scopuri au fost predominante.

118. În *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, Curtea nu a putut să constate că pretinsul scop ascuns al înlăturării reclamantului de pe scena politică a fost scopul predominant al arestării sale preventive. Aceasta a avut în vedere contextul politic mai larg al cauzei, precum și modul în care s-a desfășurat procesul penal. În primul rând, trimiterea în judecată a mai multor lideri din partidul politic al reclamantului și declarațiile conexe făcute de funcționari publici nu au putut, în sine, să conducă la concluzia că instanțele judecătorești care s-au pronunțat cu privire la arestarea preventivă a reclamantului au fost influențate de un scop politic, fără probe că instanțele nu erau suficient de independente de executiv (pct. 324). În al doilea rând, durata procesului nu a fost nejustificat de lungă, iar locul său de desfășurare (în afara capitalei) nu aducea a forum shopping. În al treilea rând, deficiențele din hotărârile judecătorești în raport cu art. 5 § 3 nu constituiau în sine o probă a unui scop politic. În al patrulea rând, faptul că instanțele din alte state membre au respins cererile de extrădare a altor foști membri din partidul reclamantului pe motiv că acțiunea penală împotriva lor era motivată politic nu a determinat în mod necesar aprecierea Curții referitoare la acest aspect. Faptele din respectivele cauze nu erau identice. În plus, instanțele de extrădare au evaluat un risc viitor, în timp ce Curtea s-a ocupat de fapte anterioare (pct. 322-332).

119. În *Kamma împotriva Țărilor de Jos* (raportul Comisiei din 1974), reclamantul a fost arestat, fiind acuzat de extorcare, iar poliția s-a folosit de perioada petrecută de acesta în arest preventiv pentru a-l audia cu privire la presupusa sa implicare într-un omor. Comisia nu a constatat nicio încălcare a art. 18, considerând că poliția a fost îndreptățită să procedeze în acel mod și că arestarea nu a prejudiciat poziția reclamantului în cazul de omor (pag. 10-13).

120. În *Ramishvili și Kokhreizze împotriva Georgiei* (dec.), 2007, reclamanții, cofondatori și acționari ai unui canal de televiziune, au fost arestați preventiv, fiind acuzați de extorcare pentru solicitarea de bani în schimbul nedezvăluirii unui documentar jenant despre un presupus parlamentar corupt. Curtea nu a putut să constate că detenția lor a urmărit, potrivit susținerilor, scopul ascuns de a reduce la tăcere postul lor de televiziune și de a pune capăt opiniilor jurnalistice critice pentru a salva reputația parlamentarului în discuție și a partidului de guvernământ. Pe lângă referirile lor la problemele generale ale drepturilor omului din Georgia, reclamanții nu au indicat fapte specifice în cazul lor particular care să susțină afirmația referitoare la un scop ascuns. Pe de altă parte, Curtea a luat act de o serie de factori care indică absența pretinsului scop ascuns. În special, acuzațiile îndreptate împotriva reclamanților nu au avut ca obiect activitățile lor jurnalistice. Spre deosebire de situația din *Gusinskiy împotriva Rusiei*, 2004, guvernul nu le-a oferit nici un fel de înțelegere în schimbul încetării procesului penal. Canalul lor a continuat să emită, iar documentarul controversat a fost difuzat chiar și după ce aceștia au fost arestați. În plus, Parlamentul Georgiei a efectuat propria anchetă privind activitățile comerciale ale parlamentarului după ce acesta a demisionat. Prin urmare, capătul de cerere formulat de reclamanți în temeiul art. 18 coroborat cu art. 5 a fost respins ca nefondat.

121. În *Dochnal împotriva Poloniei*, 2012, reclamantul, om de afaceri și lobbyist, a fost arestat preventiv, fiind acuzat de evaziune fiscală, spălare de bani și dare de mită unui parlamentar. Aceste acuzații au constituit o „bănuială întemeiată” și, prin urmare, detenția sa a urmărit un scop prevăzut la art. 5 § 1 lit. c). Curtea a recunoscut că în cauza sa ar putea să apară o oarecare suspiciune cu privire la intenția reală a autorităților de a obține noi declarații de la acesta cu privire la diverse chestiuni politice sensibile. Cu toate acestea, susținerile reclamantului cu privire la un pretins scop ascuns s-au limitat la afirmații că autoritățile l-au ținut în arest pentru a-l persecuta și maltrata. Prin urmare, capătul de cerere formulat în temeiul art. 18 coroborat cu art. 5 § 1 a fost respins ca vădit nefondat (pct. 115-116).

122. În *Năstase împotriva României* (dec.), 2014, reclamantul, fost prim-ministru și președinte al unui partid politic, a susținut că condamnarea sa pentru o serie de infracțiuni de corupție a fost motivată politic. În susținerea pretențiilor sale, a făcut trimitere la afirmațiile din hotărâre, respectiv „corupția clasei politice [...] personificată” de acesta și nevoia de aplicare a unei „pedepse exemplare” prin privarea de libertate a acestuia (pct. 34 și 106). Totuși, pentru Curte, astfel de declarații au fost consecința concluziei instanței naționale cu privire la răspunderea sa penală, nu a exprimării unui motiv ascuns. În plus, hotărârile judecătorești naționale au fost motivate corespunzător și s-au bazat pe dispozițiile de drept intern relevante. Chiar dacă înaltul statut politic al reclamantului ar putea ridica o oarecare suspiciune cu privire la interesul real al autorităților față de condamnarea sa, susținerile sale în această privință au fost destul de vagi și nu s-au referit la nicio probă concretă de abuz de putere. Prin urmare, Curtea a respins ca vădit nefondat capătul de cerere formulat de reclamant în temeiul art. 18 coroborat cu art. 6 § 1 (pct. 108-109).

123. În cauza *Tchankotadze împotriva Georgiei*, 2016, reclamantul, funcționar public de rang înalt, a fost judecat pentru abuz de putere și arestat preventiv, la scurt timp după ce domnul Saakashvili a fost ales președinte al Georgiei. În timpul campaniei sale prezidențiale, acesta din urmă a amenințat în mod public că reclamantul va fi „încarcerat”. Curtea a respins ca vădit nefondat capătul de cerere formulat de reclamant în temeiul art. 18 coroborat cu art. 5, deoarece amenințarea în litigiu nu era suficientă pentru a constata un scop ascuns în spatele trimiterii sale în judecată și al arestării preventive conexe. Curtea nu a putut, în absența altor probe sau argumente suplimentare, să stabilească faptul că punerea în mișcare a acțiunii penale a fost în mod necesar legată de respectiva amenințare sau că președintele Saakashvili a influențat în vreun alt mod, nejustificat, desfășurarea procedurii. În plus, nu exista nimic care să sugereze că organele de urmărire penală sau chiar autoritățile judiciare ar fi demonstrat, prin mijloace oficiale sau neoficiale, existența unor motive ascunse (pct. 114-115).

124. În *Batiashvili împotriva Georgiei*, 2019, reclamantul, o personalitate marcantă a opoziției, a fost arestat preventiv în cadrul procesului penal pentru pretinsa ajutorare a unui grup armat în desfășurarea unei revolte. Referindu-se la declarațiile personalităților politice de nivel înalt făcute imediat înainte și după arestarea sa, a susținut că scopul din spatele arestării sale preventive a fost acela de a-l îndepărta de pe scena politică. Cu toate acestea, pentru Curte, aceste elemente, ca atare, nu puteau să conducă la concluzia că instanțele au fost influențate de scopul ascuns, în absența dovezilor că acestea nu ar fi fost suficient de independente de autoritățile executive. Având în vedere modul rapid și corect în care s-a desfășurat controlul judecătoresc al mandatului de arestare preventivă, Curtea nu a putut stabili că a existat un motiv ascuns în spatele arestării sale, despre care de altfel s-a constatat că a fost efectuată în scopul prevăzut la art. 5 § 1 lit. c) (pct. 101-103).

125. În *Korban împotriva Ucrainei*, 2019, examinând susținerile privind privarea de libertate motivată politic a unui binecunoscut politician, Curtea a acceptat că a existat o bănuială întemeiată că acesta ar fi comis o infracțiune. Cu toate acestea, deși procesul penal îndreptat împotriva reclamantului era pendinte de mai mult de un an, dintr-o dată și fără niciun motiv aparent arestarea sa a avut loc cu implicarea unei unități a forțelor speciale, iar cauza sa devenise o chestiune de urgență și de zel deosebit pentru autoritățile de urmărire penală. Deși aceste evenimente au fost percepute în linii mari de către partidele politice, mass-media și societatea civilă ca justiție selectivă și ar putea fi interpretate într-adevăr ca indicii posibile ale unui scop ascuns, Curtea și-a axat examinarea asupra argumentelor specifice invocate de reclamant în susținerea capătului de cerere în temeiul art. 18. Niciunul dintre acestea nu a permis Curții să identifice posibile motive ascunse în spatele urmăririi sale penale, cu atât mai puțin să le constate predominante. În primul rând, deși candidatul era membru al echipei politice a șefului de atunci al unei administrații regionale de stat, care a demisionat în urma unui conflict cu președintele de atunci al Ucrainei, nici oficialul respectiv, nici alți susținători ai săi nu s-au plâns de persecuție politică. În al doilea rând, părea puțin probabil ca respectivul candidat din partea partidului președintelui, care a câștigat alegerile parlamentare, va încerca post factum să se răzbune pe reclamant, care a obținut mai puțin de jumătate din procentul său de voturi. În plus, deși reclamantul

a susținut că rezultatele alegerilor au fost fraudate, nu a depus o plângere în acest sens în temeiul art. 3 din Protocolul nr. 1. În al treilea rând, nu au existat informații cu privire la nicio încercare de a înăbuși vocile critice la adresa președintelui sau guvernului de atunci. În al patrulea rând, procesul penal împotriva reclamantului a fost declanșată cu aproximativ un an înainte de înființarea partidului său. Deși acesta din urmă a câștigat în alegerile locale, alte două partide, care nu au avut legătură cu președintele de atunci și au obținut rezultate și mai bune, nu s-au plâns de persecuție. Prin urmare, Curtea nu a constatat nicio încălcare a art. 18 coroborat cu art. 5 (pct. 216-225).

126. Cauzele *OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos împotriva Rusiei*, 2011, *Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, și *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, au fost introduse de unul dintre cei mai mari producători de petrol ruși și, respectiv, unul dintre managerii principali și acționarii majoritari, care se numărau printre cei mai bogați oameni din Rusia. Domnul Khodorkovskiy este, de asemenea, activ și în domeniul politic: a alocat fonduri semnificative pentru sprijinirea partidelor de opoziție. Ambii manageri au fost arestați și ulterior condamnați pentru evaziune fiscală și fraudă. În aceeași perioadă, s-au declanșat proceduri fiscale și de executare împotriva companiei Yukos, care a intrat în lichidare. Dispariția acesteia a fost rezultatul executării fără nicio concesie a datoriilor fiscale și al onorariilor disproporționate ale executorilor judecătorești.

127. Curtea a admis că circumstanțele legate de aceste cauze ar putea fi interpretate în sensul susținerii argumentului reclamantilor privind motivele false: autoritățile încercau să reducă influența politică a „oligarhilor”, iar proiectele de afaceri ale Yukos erau în opoziție cu politica petrolieră a statului, care era unul dintre principalii beneficiari ai desființării sale (*Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 910; *OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos împotriva Rusiei*, 2011, pct. 237-238). Cu toate acestea, Curtea nu a fost convinsă că procedura în litigiu a urmărit, în principal, după cum s-a susținut, scopul ascuns de a-l elimina pe domnul Khodorkovskiy de pe scena politică și de a permite statului să își însușească bunurile companiei Yukos (*Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 260; *OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos împotriva Rusiei*, 2011, pct. 665; *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 908).

128. Reclamantii au invocat probe contextuale și opinii autorizate ale instituțiilor politice, ale organizațiilor neguvernamentale sau ale persoanelor publice în susținerea afirmațiilor lor în temeiul art. 18. Curtea a reținut că aceștia nu au reușit să aducă „probe incontestabile și directe” (*Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 260; *OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos împotriva Rusiei*, 2011, pct. 663; *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 902). Cu toate acestea, în *Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, Curtea a clarificat faptul că nu se limitează la probe directe în legătură cu astfel de capete de cerere și că sarcina probei nu revine vreuneia din părți (pct. 311 și 316). Prin urmare, aceste cauze trebuie examinate în lumina acestei clarificări. De asemenea, Curtea s-a bazat pe următoarele argumente.

129. În primul rând, perceperea de către autorități a domnului Khodorkovskiy ca oponent politic serios și beneficiul obținut de o societate comercială cu capital de stat ca urmare a dispariției societății Yukos nu erau suficiente pentru a constata o încălcare a art. 18 deoarece trimiterea în judecată a oricărei persoane cu o asemenea reputație ar fi în beneficiul oponentilor săi. În plus, acest considerent nu ar trebui să împiedice autoritățile să pună în mișcare acțiunea penală față de o astfel de persoană în cazul în care există acuzații grave îndreptate împotriva sa: „înaltul statut politic nu conferă imunitate” (*Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 257-58; *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 903).

130. În al doilea rând, acuzațiile îndreptate împotriva managerilor societății Yukos erau reale și grave, dosarul lor penal având un „fundament consistent” (*Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 258; *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 908). De asemenea, autoritățile au acționat în mod legitim pentru a contracara evaziunea fiscală practică de Yukos (*OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos împotriva Rusiei*, 2011, pct. 664). Curtea a respins afirmația societății potrivit căreia datoria sa

a fost recunoscută ca rezultat al unei interpretări imprevizibile, ilicite și arbitrare a dreptului intern (*ibidem*, pct. 605, 616 și 664).

131. În al treilea rând, niciuna dintre acuzațiile îndreptate împotriva managerilor societății Yukos nu a avut ca obiect activitățile lor politice – aceștia au fost urmăriți penal pentru infracțiuni comune (*Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 906).

132. În fine, hotărârile instanțelor judecătorești ale altor state membre care au refuzat extrădarea asociaților reclamanților către Rusia sau au refuzat să acorde asistență juridică autorităților ruse, au emis dispoziții de încetare pentru acestea ori s-au pronunțat împotriva acestora în cauze legate de Yukos, deși constituiau un argument puternic, nu erau suficiente deoarece probele și argumentele prezentate în fața acestor instanțe ar fi putut să fie diferite de cele în fața Curții (*Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 260; *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, pct. 900).

133. Curtea nu a fost în măsură să stabilească prezența pretinselor scopuri ascunse și nu a constatat nicio încălcare a art. 18 coroborat cu art. 5 în *Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, și coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1 în *OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos împotriva Rusiei*, 2011. În *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei*, 2013, Curtea era gata să accepte că exista un scop ascuns în spatele urmăririi penale a reclamanților. Cu toate acestea, nu a constatat nicio încălcare a art. 18 întrucât nu s-a dovedit că pretinsul scop ascuns era predominant.

134. În *Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2020, reclamanții au susținut, în temeiul art. 18 coroborat cu art. 8, că nu au mai primit vizite din partea familiei în centrele de arestare preventivă în care fuseseră transferați de la penitenciarele în care își executau pedepsele, pe motiv că o nouă cercetare era în desfășurare. Restrângerea în litigiu nu a avut niciun scop legitim și nicio justificare necesară și a constituit o încălcare a art. 8 interpretat singur. Întrucât aceasta era întemeiată pe o dispoziție legislativă internă care se aplica fără discriminare tuturor persoanelor private de libertate din centrele de arestare preventivă, Curtea nu a putut identifica, sub aspectul aplicării acesteia în cauză, proba unui motiv ascuns așa cum susțineau reclamanții și nu a constatat nicio încălcare a art. 18 din Convenție (pct. 624-626).

Lista cauzelor citate

Jurisprudența citată în prezentul ghid face trimitere la hotărâri sau decizii pronunțate de Curte, precum și la decizii sau rapoarte ale Comisiei Europene a Drepturilor Omului („Comisia”).

Dacă nu se specifică altfel, referința citată este cea la o hotărâre pe fond pronunțată de o Cameră a Curții. Abrevierea „(dec.)” arată că citatul este dintr-o decizie a Curții, iar „(MC)” arată că respectiva cauză a fost examinată de Marea Cameră.

Hotărârile Camerei care nu sunt definitive, în sensul art. 44 din Convenție, sunt marcate în lista de mai jos cu un asterisc. Art. 44 § 2 din Convenție prevede: „Hotărârea unei Camere devine definitivă a) atunci când părțile declară că ele nu vor cere retrimiteră cauzei în fața Marii Camere; sau b) la 3 luni de la data hotărârii, dacă retrimiteră cauzei în fața Marii Camere nu a fost cerută; sau c) atunci când Colegiul Marii Camere respinge cererea de retrimiteră formulată potrivit art. 43”. În cazurile în care Colegiul Marii Camere acceptă cererea de retrimiteră, hotărârea Camerei nu devine definitivă și nu produce așadar niciun efect juridic; hotărârea pronunțată ulterior de Marea Cameră este cea care rămâne definitivă.

Hyperlink-urile aferente cauzelor citate în versiunea electronică a ghidului fac trimitere la baza de date HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) care oferă acces la jurisprudența Curții (hotărâri și decizii pronunțate de Marea Cameră, de Cameră și de Comitet; cauze comunicate, avize consultative și rezumatele juridice extrase din Nota de informare privind jurisprudența), precum și la cea a Comisiei (decizii și rapoarte) și la rezoluțiile Comitetului de Miniștri.

Curtea pronunță hotărârile și deciziile sale în limba engleză sau franceză, cele două limbi oficiale ale acesteia. Baza de date HUDOC oferă, de asemenea, acces la traduceri ale unor cauze importante ale Curții în peste 30 de limbi neoficiale. În plus, include linkuri către aproximativ o sută de culegeri de jurisprudență online, elaborate de terți. Toate versiunile lingvistice disponibile pentru cauzele citate pot fi consultate accesând fila „Versiuni lingvistice” din baza de date HUDOC, filă pe care o veți observa după ce faceți clic pe hyperlink-ul cauzei.

—A—

Aktaş împotriva Turciei, nr. 24351/94, CEDO 2003-V

Aliyev împotriva Azerbaidjanului, nr. 68762/14 și 71200/14, 20 septembrie 2018

Ashingdane împotriva Regatului Unit, 28 mai 1985, seria A nr. 93

Azimov împotriva Rusiei, nr. 67474/11, 18 April 2013

—B—

Baka împotriva Ungariei (MC), nr. 20261/12, 23 iunie 2016

Bączkowski și alții împotriva Poloniei, nr. 1543/06, 3 mai 2007

Batiashvili împotriva Georgiei, nr. 8284/07, 10 octombrie 2019

Beyeler împotriva Italiei (MC), nr. 33202/96, CEDO 2000-I

Bîrsan împotriva României (dec.), nr. 79917/13, 2 februarie 2016

Bozano împotriva Franței, 18 decembrie 1986, seria A nr. 111

—C—

C.R. împotriva Elveției (dec.), nr. 40130/98, 14 octombrie 1999

Cebotari împotriva Moldovei, nr. 35615/06, 13 noiembrie 2007

Čonka împotriva Belgiei, nr. 51564/99, CEDO 2002-I

Ciprului împotriva Turciei (MC), nr. 25781/94, CEDO 2001-IV

—D—

Denisov împotriva Ucrainei (MC), nr. 76639/11, 25 septembrie 2018
De Wilde, Ooms și Versyp împotriva Belgiei, 18 iunie 1971, seria A nr. 12
Dochnal împotriva Poloniei, nr. 31622/07, 18 septembrie 2012

—E—

El-Masri împotriva Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei (MC), nr. 39630/09, CEDO 2012
Eshonkulov împotriva Rusiei, nr. 68900/13, 15 ianuarie 2015

—G—

Gafgaz Mammadov împotriva Azerbaidjanului, nr. 60259/11, 15 octombrie 2015
Giorgi Nikolaishvili împotriva Georgiei, nr. 37048/04, 13 ianuarie 2009
Georgiei împotriva Rusiei (I) (MC), nr. 13255/07, CEDO 2014
Gillow împotriva Regatului Unit, 24 noiembrie 1986, seria A nr. 109
Gusinskiy împotriva Rusiei, nr. 70276/01, CEDO 2004-IV
Guzzardi împotriva Italiei, 6 noiembrie 1980, seria A nr. 39

—H—

Hakobyan și alții împotriva Armeniei, nr. 34320/04, 10 aprilie 2012
Haziyev împotriva Azerbaidjanului, nr. 19842/15, 6 decembrie 2018
Huseynli și alții împotriva Azerbaidjanului, nr. 67360/11 și alte 2, 11 februarie 2016

—I—

Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului, nr. 63571/16 și alte 5, 13 februarie 2020
Ibrahimov și alții împotriva Azerbaidjanului, nr. 69234/11 și alte 2, 11 februarie 2016
Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului, nr. 15172/13, 22 mai 2014
Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2), nr. 919/15, 16 noiembrie 2017
Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului (acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor) (MC), nr. 15172/13, 29 mai 2019
Irlanda împotriva Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, seria A nr. 25
Isik împotriva Turciei, nr. 24128/94, decizia Comisiei din 29 noiembrie 1995
Iskandarov împotriva Rusiei, nr. 17185/05, 23 septembrie 2010

—J—

Janowiec și alții împotriva Rusiei (MC), nr. 55508/07 și 29520/09, CEDO 2013
Jordan împotriva Regatului Unit (dec.), nr. 22567/02, 23 noiembrie 2004
Josephides împotriva Turciei (dec.), nr. 21887/93, 24 august 1999

—K—

Kafkaris împotriva Ciprului (MC), nr. 21906/04, CEDO 2008
Kamma împotriva Regatului Țărilor de Jos, nr. 4771/71, raportul Comisiei din 14 iulie 1974
Kasparov împotriva Rusiei, nr. 53659/07, 11 octombrie 2016
Kavala împotriva Turciei, nr. 28749/18, 10 decembrie 2019
Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului, nr. 65286/13 și 57270/14, 10 ianuarie 2019
Khadija Ismayilova împotriva Azerbaidjanului (nr. 2), nr. 30778/15, 27 februarie 2020
Khodorkovskiy împotriva Rusiei, nr. 5829/04, 31 mai 2011
Khodorkovskiy împotriva Rusiei (nr. 2) (dec.), nr. 11082/06, 8 noiembrie 2011
Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei, nr. 11082/06 și 13772/05, 25 iulie 2013
Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei (nr. 2), nr. 42757/07 și 51111/07, 14 ianuarie 2020
Korban împotriva Ucrainei, nr. 26744/16, 4 iulie 2019
Kucheruk împotriva Ucrainei, nr. 2570/04, 6 septembrie 2007

—L—

Lashmankin și alții împotriva Rusiei, nr. 57818/09 și alte 14, 7 februarie 2017
Lawless împotriva Irlandei (nr. 3), 1 iulie 1961, seria A nr. 3
Lebedev împotriva Rusiei (nr. 2) (dec.), nr. 13772/05, 27 mai 2010
Lingens împotriva Austriei, 8 iulie 1986, seria A nr. 103
Lutsenko împotriva Ucrainei, nr. 6492/11, 3 iulie 2012

—M—

Mammadli împotriva Azerbaidjanului, nr. 47145/14, 19 aprilie 2018
Merabishvili împotriva Georgiei (MC), nr. 72508/13, 28 noiembrie 2017

—N—

Nachova și alții împotriva Bulgariei (MC), nr. 43577/98 și 43579/98, CEDO 2005-VII
Năstase împotriva României (dec.), nr. 80563/12, 18 noiembrie 2014
Natig Jafarov împotriva Azerbaidjanului, nr. 64581/16, 7 noiembrie 2019
Navalnyy împotriva Rusiei (MC), nr. 29580/12 și alte 4, 15 noiembrie 2018
Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 2), nr. 43734/14, 9 aprilie 2019
Navalnyy și Ofitserov împotriva Rusiei, nr. 46632/13 și 28671/14, 23 februarie 2016
Navalnyy și Yashin împotriva Rusiei, nr. 76204/11, 4 decembrie 2014
Navalnyy împotriva Rusiei, nr. 101/15, 17 octombrie 2017
Nemtsov împotriva Rusiei, nr. 1774/11, 31 iulie 2014
Nowak împotriva Ucrainei, nr. 60846/10, 31 martie 2011

—O—

ОАО Нефтяная Компания Yukos împotriva Rusiei, nr. 14902/04, 20 septembrie 2011
Oates împotriva Poloniei (dec.), nr. 35036/97, 11 mai 2000
Oferta Plus S.R.L. împotriva Moldovei, nr. 14385/04, 19 decembrie 2006
Oleksiy Mykhaylovych Zakharkin împotriva Ucrainei, nr. 1727/04, 24 iunie 2010

—R—

Ramishvili și Kokhraidze împotriva Georgiei (dec.), nr. 1704/06, 27 iunie 2007
Rashad Hasanov și alții împotriva Azerbaidjanului, nr. 148653/13 și alte 3, 7 iunie 2018
Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului, nr. 69981/14, 17 martie 2016
Razvozhayev împotriva Rusiei și Ucrainei și Udaltsov împotriva Rusiei, nr. 75734/12 și alte 2, 19

noiembrie 2019

Rustamzade împotriva Azerbaidjanului, nr. 38239/16, 7 martie 2019

Rustavi 2 Broadcasting Company Ltd și alții împotriva Georgiei, nr. 16812/17, 18 iulie 2019

—S—

Şener împotriva Turciei, nr. 26680/95, 18 iulie 2000

Shimovolos împotriva Rusiei, nr. 30194/09, 21 iunie 2011

—T—

Tchankotadze împotriva Georgiei, nr. 15256/05, 21 iunie 2016

The United Macedonian Organisation Ilinden – PIRIN și alții împotriva Bulgariei (nr. 2), nr. 41561/07 și 20972/08, 18 octombrie 2011

Timurtaş împotriva Turciei, nr. 23531/94, raportul Comisiei din 29 octombrie 1998

Timurtaş împotriva Turciei, nr. 23531/94, CEDO 2000-VI

Tymoshenko împotriva Ucrainei, nr. 49872/11, 30 aprilie 2013

—U—

Uspaskich împotriva Lituaniei, nr. 14737/08, 20 decembrie 2016

—W—

Weeks împotriva Regatului Unit, 2 martie 1987, seria A nr. 114

Winterwerp împotriva Regatului Țărilor de Jos, 24 octombrie 1979, seria A nr. 33

—Y—

Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului (nr. 2), nr. 68817/14, 16 iulie 2020